

Hanna Kumela

TYÖTERVEYS- JA
TYÖTURVALLISUUSJÄRJESTELMÄ
REJLERS OY:LLE

Lähtökohta HSE-käsikirjan laatimiselle

Opinnäytetyö
Ympäristötekniologia

Huhtikuu 2016

MAMK

University of Applied Sciences

	Opinnäytetyön päivämäärä 26.4.2016
Tekijä(t) Hanna Kumela	Koulutusohjelma ja suuntautuminen Ympäristötekniikan (AMK) insinööri
Nimeke Työterveys- ja työturvallisuusjärjestelmä Rejlers Oy:lle – Lähtökohta HSE-käsikirjan laatimiselle	
Tiivistelmä <p>Tutkimus toteutettiin Rejlers Oy:n toimeksiantona ja tavoitteena oli selvittää Rejlers Oy:n nykyiset työterveys- ja työturvallisuuskäytännöt, tunnistaa nykyisen järjestelmän puutteet ja esittää tarvittavat toimenpiteet puutteiden korjaamiseksi OHSAS 18001 -standardin vaatimukset täyttäväksi järjestelmäksi. Lisäksi pohdittiin menetelmiä, joilla parannetut työterveys- ja työturvallisuuskäytännöt saadaan jalkautettua yrityksen henkilökunnalle ja edistää työterveys- ja työturvallisuusjärjestelmän yhdistämistä ympäristöjärjestelmään HSE (Healthy, Safety, Environment) -käsikirjan laatimiseksi.</p> <p>Tutkimuksen lähestymistapana käytettiin toimintatutkimusta ja aineisto kerättiin haastattelemalla työsuojelutoimikunnan jäseniä, lähettämällä terveys- ja työturvallisuuskysely henkilöstölle sekä tutustumalla yrityksen olemassa oleviin dokumentteihin.</p> <p>Tulosten mukaan Rejlersillä on jo olemassa TTT (työterveys- ja työturvallisuus) -järjestelmä, mutta se ei kaikilta osin vastaa OHSAS 18001 -standardin vaatimuksia. Ongelmana on mm. toiminnan epäyhtenäisyys sekä tiedon ja toiminnan jalkauttamisen puute. Suurimmat puutteet ovat vaarojen tunnistamisessa sekä riskin arvioinnissa, erityisesti työmaatyöskentelyn osalta, sekä koti- että ulkomailla. TTT-päämäärien saavuttamiseksi ei myöskään ole luotu suunniteltua ohjelmaa. Puutteita on myös työturvallisuuteen liittyvissä vastuukysymyksissä, erityisesti asiakkaan tiloissa, yhteisillä työmailla sekä ulkomailla työskennellessä. Lisäksi työturvallisuusasioiden perehdyttäminen erityisesti työmaille sekä ulkomailla mentäessä vaatii parantamista. Toiminnan kehittämiseksi esitettiin ne toimenpiteet, jotka yrityksen tulee toteuttaa saattaakseen työterveyden ja työturvallisuuden OHSAS 18001 -standardin vaatimalle tasolle. Standardin vaatimia toimenpiteitä ovat mm. vaarojen tunnistamisen ja riskin arvioinnin toteuttaminen, vastuukysymysten selkiyttäminen ja perehdytyksen lisääminen. Lisäksi esitettiin jalkautamistoimenpiteitä toimenpiteiden käytäntöön viemiseksi, kuten viestinnän tehostamista tietoisuuden, kampanjoinnein ja esittein. Terveystietoisuuden edistämiseksi päätettiin toteuttaa ns. Terve Rejlers -ohjelma, jolla aktivoidaan erityisesti vähemmän liikkuvia työntekijöitä. Erityisen tärkeäksi koettiin johdon viestintä asian tärkeydestä ja sitoutuminen järjestelmän toimintaan.</p> <p>Tämä tutkimus loi hyvän pohjan yrityksen työterveys- ja työturvallisuusjärjestelmän rakentamiselle. Työstä löytyy myös aineksia TTT-järjestelmän yhdistämiseksi ympäristöjärjestelmän kanssa HSE-käsikirjan laatimiseksi. Jatkossa on tärkeää pitää yllä keskustelua terveydestä ja työturvallisuudesta sekä toteuttaa suunnitellut toimenpiteet ja kehittämissuositukset, jotta saavutettu taso pystytään ylläpitämään ja työntekijöiden luottamus säilyttämään.</p>	
Asiasanat (avainsanat)	
Työterveys, työturvallisuus, hallintajärjestelmät, turvallisuusjohtaminen, ympäristöjärjestelmät	
Sivumäärä 52 + liitteet 7	Kieli Suomi
Huomautus (huomautukset liitteistä)	
Ohjaavan opettajan nimi Anne-Marie Tuomala	Opinnäytetyön toimeksiantaja Rejlers Oy

	Date of the bachelor's thesis 26.4.2016
Author(s) Hanna Kumela	Degree programme and option Bachelor of Environmental Engineering
Name of the bachelor's thesis Building an occupational health and safety management system for Rejlers Oy according to the OHSAS 18001 standard - A starting point to HSE -handbook	
Abstract <p>The aim of this study was to develop Rejlers present occupational health and safety management to meet OHSAS 18001 -standards requirements. The objectives were to examine organizations present occupational health and safety system and recognize the shortcomings of the system compared to standard. In addition methods to implement the system were considered. Also new systems combination to Rejlers environmental management system as an HSE (Healthy, Safety, Environment) -handbook were promoted.</p> <p>The study was designed based on action research. The material was gathered by semi-structured interviews with members of safety committee and by sending a survey to personnel. Rejlers existing documentation was also studied carefully.</p> <p>According to the results there exists an occupational health and safety system in Rejlers, but it doesn't meet the requirements of OHSAS 18001 -standard. Major shortcomings were to identify the hazards and risk assessment especially working in site both in Finland and abroad. Managers' responsibility for safety issues, in particular in the customer's premises, in the joint job sites, as well as when working abroad was unclear and needs clarification. Also employees' orientation in safety issues when working in site or travelling abroad needs improvement.</p> <p>Based on the results, suggestions to improve Rejlers present occupational health and safety management to meet OHSAS 18001 requirements were introduced. Also a few actions to implement the advanced system into practice were presented. To implement the system efficiently, communication inside the company should be increased and managers should take an active role in communicating the importance of system. Also so called Healthy Rejlers -program was decided to be launched to promote healthy values of the company and to activate those who currently don't have physical exercise enough.</p> <p>This study gives a good foundation to build a new occupational health and safety system in Rejlers. In the future it is important to keep up an active discussion in health and safety issues as well as to implement the planned actions so that the aimed level can be maintained and employees' trust retained.</p>	
Subject headings, (keywords) Occupational health, occupational safety, management system, safety management, environmental management	
Pages 52 + 7	Language Finnish
Remarks, notes on appendices	
Tutor Anne-Marie Tuomala	Bachelor's thesis assigned by Rejlers Oy

ALKUSANAT

Tämä opinnäytetyö tehtiin Rejlers Oy:lle keväällä 2016. Haluan kiittää Rejlers Oy:tä mielenkiintoisesta aiheesta sekä mahdollisuudesta työskennellä Rejlersin toimistolla. Opinnäytetyön aikana sain perehtyä yrityksen toimintaan ja opin paljon uutta työterveydestä- ja työturvallisuudesta sekä yrityksen toiminnasta. Erityisesti haluan kiittää Rejlersin HSEQ-päällikköä Vesa Puikkosta, joka mahdollisti työn tekemisen Rejlersillä ja auttoi keskeisesti työn toteutuksessa.

Haluan osoittaa kiitokseni myös ohjaajalleni Anne-Marie Tuomalalle positiivisista kommentteista ja kannustuksesta työni aikana. Kiitokset myös työni tarkastajalle Jarkko Kolehmaiselle.

Lopuksi haluan kiittää perhettäni, joka on mahdollistanut paluuni koulunpenkille ja kannustanut opintojen ja tämän työn tekemisen aikana. Olette parhaita!

Mikkelissä 26.4.2016

Hanna Kumela

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ

ALKUSANAT

1	JOHDANTO	1
2	REJLERS OY.....	2
3	TERVEYS-, TURVALLISUUS- JA YMPÄRISTÖJÄRJESTELMÄ (HSE)	4
3.1	HSE ja yritysvastuun korostuminen	4
3.2	Ympäristöjärjestelmä, ISO 14001	5
3.3	Työterveys- ja työturvallisuusjärjestelmä, OHSAS 18001.....	6
3.4	Tutkimuksen tavoitteet	8
4	TUTKIMUKSEN LÄHESTYMISTAPA, AINEISTO JA MENETELMÄT.....	9
4.1	Toimintatutkimus.....	9
4.2	Aineiston hankinta	12
4.3	Aineiston analysointi	14
5	TULOKSET	15
5.1	Terveys- ja työturvallisuuskyselyn sekä haastattelujen tulokset	15
5.1.1	Perehdytys.....	15
5.1.2	Työturvallisuus	16
5.1.3	Ulkomaankomennukset.....	19
5.1.4	Terveys.....	21
5.1.5	Ympäristö.....	22
5.2	Rejlersin TTT-järjestelmän nykytilanne verrattuna OHSAS 18001 - standardin vaatimukseen	23
5.2.1	Yrityksen TTT-politiikka.....	23
5.2.2	Järjestelmän suunnittelu.....	24
5.2.3	Järjestelmän toteuttaminen ja toiminta	27
5.2.4	Järjestelmän arviointi	30
5.2.5	Sisäinen auditointi ja johdon katselmus.....	32
5.2.6	Yhteenvedo järjestelmän nykytilanteesta	33
5.3	Kehittämistoimenpiteet.....	35
5.3.1	Politiikan ja järjestelmän suunnittelun kehittämistoimenpiteet	35
5.3.2	Kehittämistoimenpiteet järjestelmän toteuttamiseksi	36

5.3.3	Kehittämistoimenpiteet järjestelmän arvioinnin ja auditoinnin toteuttamiseksi	38
5.3.4	TTT-järjestelmän jalkauttaminen henkilöstölle	38
5.3.5	TTT-järjestelmän yhdistäminen ympäristöjärjestelmän kanssa.....	41
6	TULOSTEN TARKASTELU	42
6.1	Tulosten edustavuus ja tutkimuksen onnistuminen	42
6.2	Nykytilanne.....	43
6.3	Järjestelmien ja niiden yhdistämisen hyödyt	45
7	JOHTOPÄÄTÖKSET	46
	LÄHTEET	48

LIITTEET

- 1 Haastattelurunko
- 2 Terveys- ja työturvallisuuskysely
- 3 OHSAS 18001 ja ISO 14001 -standardien väliset vastaavuudet

1 JOHDANTO

Yritysten kasvu, kansainvälistyminen ja kasvava kilpailu markkinoilla asettavat organisaatioiden toiminnoille uusia haasteita ja vaatimuksia. Yritysten sidosryhmät, kuten asiakkaat, kansalaiset ja eri järjestöt, ovat entistä tietoisempia yritystoiminnan vaikutuksista ja seuraavat yritysten vastuunottoa aiempaa tarkemmin. Tarkasteltaviksi on asetettu muun muassa yritysten tarjoamat työolosuhteet sekä toiminnan aiheuttamat ympäristövaikutukset.

Yrityksiä vaaditaan entistä enemmän olemaan avoimia ja todistamaan toimintansa vastuullisuus niin taloudellisen, ekologisen kuin sosiaalisen toimintansa osalta. Vastamalla yhteiskunnan ja sidosryhmien odotuksiin yritys pyrkii minimoimaan kyseisistä vaikutuksista liiketoiminnalle aiheutuvat riskit, kuten asiakkaiden menetykset tai mahdolliset taloudelliset tai juridiset seuraamukset.

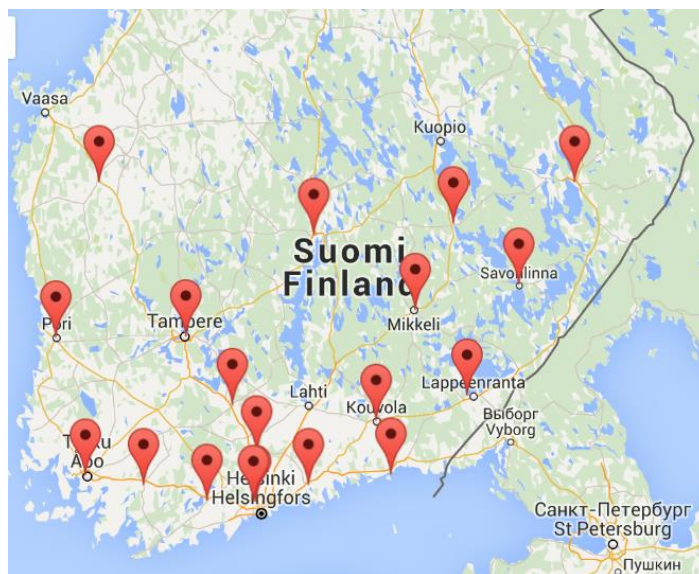
Vastatakseen näihin haasteisiin ja osoittaakseen sidosryhmille ja asiakkaille yrityksen olevan sitoutunut vastuulliseen toimintaan, useat yritykset ovat avoimesti raportoineet toimintansa vaikutuksista muun muassa henkilöstönsä hyvinvointiin ja ympäristöön. Kommunikointi sidosryhmien kanssa voi kuitenkin olla haastavaa yrityksen toimialojen laajetessa ja tuotannon pilkkoutuessa alihankkijoille ja urakoitsijoille. Yhtenä keinona terveys-, turvallisuus- ja ympäristöasioiden hallinnalle ja niiden raportoimiselle on nähty erilaisten järjestelmien rakentaminen ja käyttöönotto yrityksissä. Laajimmalle ovat levinneet ISO 9001 -standardin mukaiset laatujärjestelmät sekä ISO 14001 -standardin mukaiset ympäristöjärjestelmät. Vuosituhannen alusta lähtien myös OHSAS 18001 -standardin mukainen työterveys- ja työturvallisuusjärjestelmä on yleistynyt. Koska useiden eri järjestelmien hallinta vaatii runsaasti aikaa ja resursseja, useat yritykset ovat pyrkineet yhdistämään terveys-, turvallisuus- ja ympäristöasioiden hallinnan niin sanotun HSE-käsikirjan (Healthy, Safety, Environment) alle. HSE-käsikirja on myös selkeä tapa viestiä yrityksen vastuun ottamisesta ja toiminnan vaikutuksista.

Tämä tutkimus tehtiin Rejlers Oy:n toimeksiantona ja tavoitteena oli luoda pohja HSE-käsikirjan syntymiselle laatimalla yritykselle OHSAS 18001 -standardin mukainen työterveys- ja työturvallisuusjärjestelmä. Rejlers on viime vuosina kasvanut voimakkaasti ja vaatimukset hallintajärjestelmien toiminnalle ovat muuttuneet kasvun myötä. Samalla asiakkaiden vaatimukset terveys-, turvallisuus- ja ympäristöasioiden huomioon

ottamisesta ovat lisääntyneet. Rejlers haluaa vastata haasteeseen nostamalla terveyst- ja työturvallisuusasioiden tasoa. Lisäksi Rejlers haluaa jatkossa viestiä selkeästi asiakkaille ja sidosryhmille ottamastaan vastuusta terveyst-, turvallisuus- ja ympäristöasioissa HSE-käsikirjan avulla.

2 REJLERS OY

Rejlers Oy on pohjoismainen asiantuntijaorganisaatio, joka tarjoaa suunnittelu- ja konsultointipalveluita sekä projektitoimituksia monialaiselle teollisuuden, energian, rakentamisen ja kiinteistöjen sekä infran asiakaskunnille. Rejlers on osa pörssinoteerattua Rejlers AB -yhtiötä, joka toimii Suomen lisäksi myös Ruotsissa ja Norjassa. Suomessa toiminta alkoi vuonna 1980 Mikkelissä, jonka jälkeen yritys on kasvanut tasaisesti. Tällä hetkellä toimistoja on 18 paikkakunnalla ja henkilökuntaa on noin 500 (kuva 1). (Rejlers 2016.)

KUVA 1. Rejlersin toimistot Suomessa (Rejlers 2016).

Rejlersin henkilöstöstä suurin osa on teknisiä asiantuntijoita, joiden tehtävänä on toteuttaa asiakkaille teknisiä ratkaisuja sekä tuottaa konsultointipalveluja. Rejlersin palvelut tuotetaan joko omilla toimistoilla tehtynä projektityönä ja siihen liittyvänä asennus- tai valmistuksen valvontana, tai henkilöresurssien vuokrauksena, jolloin työ tehdään asiakkaan tiloissa ja valvonnassa. (Rejlers 2016.)

Suomessa Rejlers toimii neljällä eri toimialalla, joita ovat energia, infra, rakentaminen ja teollisuus. Energiapalveluihin kuuluvat energian hankinnan konsultointi ja kilpailuttaminen, energianmittaus, kaukoluentajärjestelmät (AMR), kulutusraportointi, energia-katselmukset ja energiatodistusten laadinta sekä sähkönjakeluverkon luotettavuus- ja investointianalyysit. Infran toimialalla vahvinta osaamista ovat raideliikenteen sähkö- ja turvalaiteratkaisujen suunnittelu, projektinjohto sekä työmaavalvonta. Lisäksi infran toimialaan kuuluvat myös ympäristötekniikan konsultointipalvelut. Rakentamisen toimialalla Rejlers on erikoistunut vaativiin saneeraus- ja uudisrakennuskohteisiin ja näiden talotekniseen suunnitteluun. Teollisuuden toimialalla tuotetaan suunnittelukokonaisuuksia, käsittäen mm. mekaniikka- ja putkistosuunnittelua, sähkö-, automaatio- ja instrumentointisuunnittelua sekä kunnossapitoon ja uusinvestointeihin liittyviä konsultointeja ja projektitoimituksia. (Rejlers 2016.)

Rejlersillä on tavoitteena olla Pohjoismaissa alansa menestynein ja tervein yritys, joka osallistuu aktiivisesti yhteiskunnan kehittämiseen. Terveys käsitetään laajasti niin yrityksen kuin työntekijöidenkin näkökulmasta. Yrityksen näkökulmasta terveydellä tarkoitetaan, että yrityksen talous on hyvässä kunnossa kaikissa tilanteissa. Työntekijöiden näkökulmasta pyritään luomaan parhaat mahdolliset edellytykset sille, että työntekijät voivat huolehtia omasta terveydestään. Rejlersillä tuetaan monipuolisesti työntekijöiden liikuntaharrastuksia sekä mahdollistetaan taukoliikunta myös työpäivän aikana. Henkilöstölle tarjotaan kattava työterveyshuolto ja panostetaan työergonomiaan. (Rejlers 2016.)

Rejlers on sertifioinut ISO 9001 -standardin mukaisen laatujärjestelmän sekä ISO 14001 -standardin mukaisen ympäristöjärjestelmän. Projekteissa, jotka toteutetaan Rejlersin valvonnassa ja vastuulla, noudatetaan laatustandardin mukaisia laatuohjeita. Projektityön laatuun kuuluu myös suunnitellun toiminnan ympäristövaikutusten huomiointi ottaminen ympäristöjärjestelmän vaatimusten mukaisesti. Rejlersillä on myös olemassa turvallisuuspolitiikka ja toimintamalli työterveys- ja työturvallisuusasioissa. Mallia ei kuitenkaan ole vielä sertifioitu. Laajajana kansainvälisenä yrityksenä Rejlers on monien muiden yritysten tapaan kohdannut sidosryhmien ja asiakkaiden vaatimukset pystyä todentamaan yrityksen toiminta terveys-, turvallisuus- ja ympäristöasi-

oiden huomioon ottamisessa. Tähän haasteeseen halutaan vastata HSE-käsikirjan laatimisella, jota lähdetään toteuttamaan parantamalla työterveyden ja työturvallisuuden huomioon ottamista ja nostetaan nämä asiat OHSAS 18001 -standardin vaatimalle tasolle.

3 TERVEYS-, TURVALLISUUS- JA YMPÄRISTÖJÄRJESTELMÄ (HSE)

3.1 HSE ja yritysvastuun korostuminen

Yritysvastuun merkityksen korostuminen näkyy selkeästi mm. isojen kansallisten ja kansainvälisten yritysten ulkoisessa viestinnässä. Yritysvastuulla tarkoitetaan yrityksen liiketoiminnan taloudellisia, ekologisia ja sosiaalisia vaikutuksia yhteiskunnalle ja sidosryhmille (Juutinen & Steiner 2010, 22). Yritykset haluavat positiivisessa mielessä viestittää lakisääteisten velvollisuuksien lisäksi ottamastaan ylimääräisestä vastuusta työntekijöidensä ja ympäristön hyväksi. Vastuullisella toiminnalla parannetaan yrityskuvaa ja vahvistetaan yrityksen sisäisiä arvoja. Positiivinen imago vaikutus ei kuitenkaan ole ainoa vastuullisen toiminnan etu, vaan siitä voi yritykselle olla myös konkreettista liiketoiminnallista hyötyä. (Harmaala & Jallinoja 2012, 59.) Tällä hetkellä yritysvastuuraportointi on isoille yrityksille ns. vapaaehtoinen pakko, mutta tulevaisuudessa suurten pörssiyhtiöiden ja muiden yleisen edun kannalta merkittävien yritysten tulee antaa selvitys vastuullisesta toiminnastaan uuden EU-direktiivin tullessa voimaan vuonna 2017. Direktiivin mukaan yritysten tulee toimintakertomuksen osana julkistaa selvitys toimintalinjoistaan, jotka koskevat ympäristö-, työntekijä- ja sosiaalisia asioita sekä ihmisoikeuksia, korruption torjuntaa ja lahjontaa. Lisäksi selvityksessä tulee kuvata lyhyesti yhtiön liiketoimintamalli sekä kertoa toimintalinjoihin liittyvistä riskeistä ja niiden hallinnasta. (TEM 2015.)

Yritysten terveys-, turvallisuus- ja ympäristöhaittojen hallinta on osa organisaation johtamisjärjestelmiä. Onnistuessaan eri järjestelmät ovat parhaimmillaan operatiivisen johtamisen ja toiminnan apuvälineitä, jotka auttavat siirtämään vastuullista toimintaa käytäntöön. (Harmaala & Jallinoja 2012, 107.) Yleisesti käytetyimmät spesifikaatiot ovat ISO 14001 ympäristöjärjestelmien sekä OHSAS 18001 työterveys- ja työturvallisuusjärjestelmien rakentamiselle (Leino 2002, 18). Terveys-, turvallisuus- ja ympäristöhait-

tojen kirjo on kuitenkin varsin laaja ja erilliset järjestelmät voivat pahimmillaan vaikeuttaa resurssien optimaalista allokointia ja lisätä byrokratiaa ilman käytännön ohjausvaikutusta. HSE-käsikirjan laatimisella, jossa työterveys-, työturvallisuus- ja ympäristöjärjestelmät integroidaan yhteiseksi hallintajärjestelmäksi, voidaan muun muassa selkeyttää organisaation tavoiteasetantaa ja seurantaa, tehostaa prosesseja ja resurssien käyttöä sekä vähentää päällekkäistä työtä. Hallintajärjestelmän tarkoituksena onkin ohjata käytännön työtä eikä jäädä vain dokumenttiarkistoksi. (Harmaala & Jallinoja 2012, 107–108.) Sen lisäksi, että HSE-käsikirja helpottaa yrityksen hallintajärjestelmän toimintaa ja dokumentointia, se palvelee osaltaan myös EU:n uuden vastuullisen toiminnan direktiivin toimeenpanoa.

3.2 Ympäristöjärjestelmä, ISO 14001

Maaailman tunnetuin ympäristöjärjestelmämalli on ISO 14001, joka on ollut käytössä jo vuodesta 1996. Laatimalla ISO 14001 -standardin mukaisen ympäristöjärjestelmän, yritys voi systemaattisesti parantaa ympäristöasioiden hallintaa ja ympäristönsuojelutoimien tuloksellisuutta osana yrityksen hallintajärjestelmää. Lisäksi yritys mm. sitoutuu ympäristönsuojelun tason jatkuvaan parantamiseen tunnistamalla toimintansa ympäristövaikutukset, asettamalla toiminnalleen ympäristötavoitteet ja seuraamalla niiden sekä lakisääteisten velvollisuuksiensa toteutumista. Yritys myös varautuu ympäristöriskeihin ja onnettomuustilanteisiin sekä ylläpitää henkilöstön osaamista ja hyviä ympäristökäytäntöjä. (SFS 2016.) Ympäristöjärjestelmän yksityiskohtainen sisältö rakentuu yrityksen toimintaympäristön ja toiminnan luonteen mukaan (SFS-EN ISO 14001 2015, 6).

Ympäristöjärjestelmän käyttöönoton edut eivät liity vain ympäristönsuojelun tason parantumiseen, vaan yritys voi saavuttaa sillä myös monia liiketoiminnallisia hyötyjä. Toimiva ympäristöjärjestelmä yhdistää ympäristöasiat entistä paremmin osaksi johtamista ja toiminnan suunnittelua, lisää kustannustehokkuutta ja auttaa muutosten ennakoinnissa. Lisäksi järjestelmä tukee yrityksen ympäristöviestintää, yrityskuvan rakentamista sekä markkinointia ja näin osoittaa sidosryhmille vastuullisuutta ympäristöasioiden hoidossa. (SFS 2016.)

Rejlersillä on olemassa sertifioitu ISO 14001 -ympäristöjärjestelmä. Ympäristöpolitiikassaan Rejlers pyrkii korkeatasoisen ympäristöosaamisen avulla toteuttamaan yhteistyössä asiakkaiden kanssa teknisesti, taloudellisesti ja ekologisesti hyviä ratkaisuja, joissa huomioidaan myös elinkaariajattelun periaatteet. Toimeksiannoissa pyritään suosimaan energiatehokkaita, kierrätettäviä ja ympäristöystävällisiä ratkaisuja. Työntekijöitä kannustetaan ekologiseen liikkumiseen ja työmatkat pyritään suorittamaan mahdollisimman ympäristöystävällisellä tavalla. Yrityksen toiminnan ja palveluiden negatiivisia ympäristövaikutuksia vähennetään ehkäisemällä ympäristön pilaantumista, jatkuvalla toiminnan parantamisella sekä jatkuvalla koulutuksella. Yrityksessä noudatetaan voimassa olevaa ympäristölainsäädäntöä ja muita yrityksen toimintaa koskevia ympäristövaatimuksia. (Rejlers 2016.)

Rejlersin ympäristötavoitteena on, että kaikilla työntekijöillä on käsitys ympäristön merkityksestä ja toiminnasta voimassa olevien kansainvälisten ja kansallisten ympäristötavoitteiden mukaisesti. Tavoitteena on lisäksi jakaa tietoa asiakkaille, jotta he voivat saavuttaa omat ympäristötavoitteensa. Rejlers on laatinut ympäristöohjelman, jonka päämäärinä ovat ympäristötietoinen henkilöstö, ekologinen liikkuminen, ekotehokas toimistoympäristö sekä ympäristövaikutusten huomioon ottaminen projektitöissä. (Rejlers 2016.)

3.3 Työterveys- ja työturvallisuusjärjestelmä, OHSAS 18001

Turvallisuusjohtaminen ja riskienhallinta ovat yrityksen toimintaa koskevien riskien kokonaisvaltaista ja suunnitelmallista hallintaa turvallisuuden edistämiseksi. Hyvä turvallisuushallinta perustuu kiinteään yhteistyöhön koko yrityksen henkilöstön kanssa. (Työsuojeluhallinto 2010, 5.) Turvallisuusjohtaminen pitää sisällään sekä lakisääteisen että omaehtoisen turvallisuuden hallinnan. Työturvallisuuslaki velvoittaa työnantajan huolehtimaan tarpeellisin toimenpitein työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä (Työturvallisuuslaki 738/2002). Työsuojelutoiminnan on oltava suunnitelmallista ja järjestelmällistä ja työnantajan on oltava jatkuvasti tietoinen työpaikan fyysisistä ja psykososiaalisista haittatekijöistä. Työturvallisuuslain mukainen työnantajan huolehtimisvelvollisuus toteutuu laatimalla työsuojelun toimintaohjelma, tunnistamalla haittaja vaaratekijät sekä arvioimalla niihin liittyvät riskit ja suunnittelemalla riskinhallinta-

toimenpiteet. Työnantajan on lisäksi huolehdittava työntekijöiden opetuksesta ja ohjauksesta työstä aiheutuvien haittojen ja vaarojen välttämiseksi. (Työturvallisuuskeskus 2010, 5.)

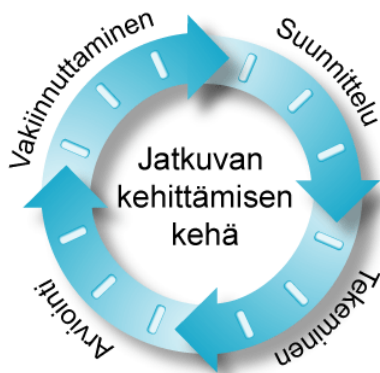
Turvallisuusjohtamisen apuna yritykset voivat käyttää erilaisia työkaluja, joista yhtenä esimerkkinä on työterveys- ja työturvallisuusjärjestelmä OHSAS 18001. Järjestelmiä on myös muita, mutta OHSAS 18001 -standardin mukaisen järjestelmän etuna on, että sen vaatimukset on laadittu yhteensopiviksi ISO 9001 ja ISO 14001 -järjestelmien kanssa (OHSAS 18001 2007, 8). Näiden standardien yhteensovittamisella voidaan luoda perusta yrityksen HSE-järjestelmälle.

OHSAS 18001 -standardin vaatimusten tavoitteena on minimoida potentiaaliset työhön liittyvät onnettomuudet, loukkaantumiset ja sairaudet. Standardi määrittelee tarvittavat työterveys- ja työturvallisuusvaatimukset, joihin kuuluvat lakisäätteiset vaatimukset, organisaation turvallisuuspolitiikka ja muita hyviä käytäntöjä (OHSAS 18001 2007, 10). Yleisenä vaatimuksena OHSAS 18001 -standardi määrittää, että toteuttaakseen standardin mukaisen työterveys- ja työturvallisuusjärjestelmänsä (TTT-järjestelmä) yrityksen on luotava, dokumentoitava ja toteuttava TTT-järjestelmä sekä sitouduttava sen ylläpitämiseen ja jatkuvaan parantamiseen (kuva 2). Luominen käsitellään standardin mukaan tietynlaiseksi jatkuvuustilaksi, jossa järjestelmää ei voida pitää luotuna ennen kuin kaikkien sen rakenteiden osoitetaan olevan käytössä. Ylläpito taas tarkoittaa standardin mukaan sitä, että kun järjestelmä on luotu niin se myös jatkaa toimintaansa. Tämä vaatii yritykseltä aktiivista toimintaa järjestelmän ylläpitämiseksi. (OHSAS 18001 2007, 20; OHSAS 18002 2008, 26.)

KUVA 2. OHSAS 18001 -standardin mukainen työterveys- ja työturvallisuusjärjestelmän rakenne (OHSAS 18001 2007).

OHSAS 18001 -standardi perustuu PDCA-menettelyyn, joka usein kuvataan kuvan 3 mukaisella Demingin laatukehällä; Plan (suunnittelu), Do (toteutus), Check (arviointi) ja Act (parantaminen). Toiminnan periaatteena on jatkuva parantaminen, joka lähtee liikkeelle suunnittelusta. Suunnitteluvaiheessa valitaan kehittämiskohde, selvitetään nykytilanne ja suunnitellaan toimenpiteet, joita tehdään. Toteutusvaiheen jälkeen arvioidaan kehittämistoimenpiteiden vaikutukset ja verrataan asetettuihin tavoitteisiin. Jos kehittämistoimenpiteet todetaan hyviksi, ne vakiinnutetaan ja tehdään johtopäätökset ja tulevaisuuden suunnitelmat uusista kehitysjatuksista. (Laamanen 2005, 49.)

KUVA 3. Demingin laatukehä – PDCA (Laatuakatemia 2010).

Kansainvälinen standardisointiorganisaatio ISO on valmistelemassa uutta työterveyden- ja työturvallisuuden hallitsemista käsittelevää ISO 45001 -standardia. Valmisteilla oleva standardi tulee todennäköisesti korvaamaan OHSAS 18001 -standardin. Uusi standardi korostaa toimintaympäristön hallintaa, johtajuutta sekä työntekijöiden osallistumista. Sillä pyritään entistä paremmin yhtenäistämään eri hallintajärjestelmien rakennetta ja määritelmiä. (Inspecta Group 2013.) Uuden ISO 45001 -standardin sisällöstä tai valmistumisesta ei kuitenkaan ole tarkkaa tietoa, jonka vuoksi on perusteltua toteuttaa TTT-järjestelmä OHSAS 18001 -standardin mukaisesti, josta se on helppo päivittää vastaamaan uuden ISO 45001 -standardin vaatimuksia sen valmistuttua.

3.4 Tutkimuksen tavoitteet

Rejlers on viime vuosina kasvanut voimakkaasti yritysostojen kautta. Yrityksen henkilöstömäärä on lisääntynyt merkittävästi ja uusia toimialoja on tullut osaksi Rejlersin liiketoimintaa. Ostettujen yritysten ja niiden henkilöstön integroiminen osaksi Rejlersin

toimintatapoja, järjestelmiä ja yrityskulttuuria on iso haaste ja sen onnistunut toteuttaminen vaatii yritykseltä ja sen johdolta panostusta ja sitoutumista.

Hallintajärjestelmät ovat keskeinen osa Rejlersin liiketoimintaa. Vaatimukset hallintajärjestelmien toiminnalle ovat muuttuneet kasvun myötä. Samanaikaisesti asiakkaiden vaatimukset terveys- turvallisuus- ja ympäristöasioiden huomioon ottamisesta ovat lisääntyneet.

Rejlers haluaa vastata haasteeseen nostamalla työterveys- ja työturvallisuusasioiden tasoa ja laatimalla HSE-käsikirjan, jolla yritys pystyy jatkossa selkeästi viestimään asiakkaille ja sidosryhmille ottamastaan vastuusta työterveys- ja työturvallisuusasioissa. Pohja työlle tehdään tällä tutkimuksella, jonka tavoitteena on:

1. Selvittää nykyiset työterveys- ja työturvallisuuskäytännöt Rejlers Oy:ssä.
2. Tunnistaa nykyisen TTT-järjestelmän puutteet ja esittää tarvittavat toimenpiteet puutteiden korjaamiseksi OHSAS 18001 -standardin vaatimukset täyttäväksi järjestelmäksi.
3. Pohtia menetelmiä, joilla parannetut TTT-käytännöt saadaan jalkautettua yrityksen henkilökunnalle.
4. Edistää TTT-järjestelmän yhdistämistä ympäristöjärjestelmään.

4 TUTKIMUKSEN LÄHESTYMISTAPA, AINEISTO JA MENETELMÄT

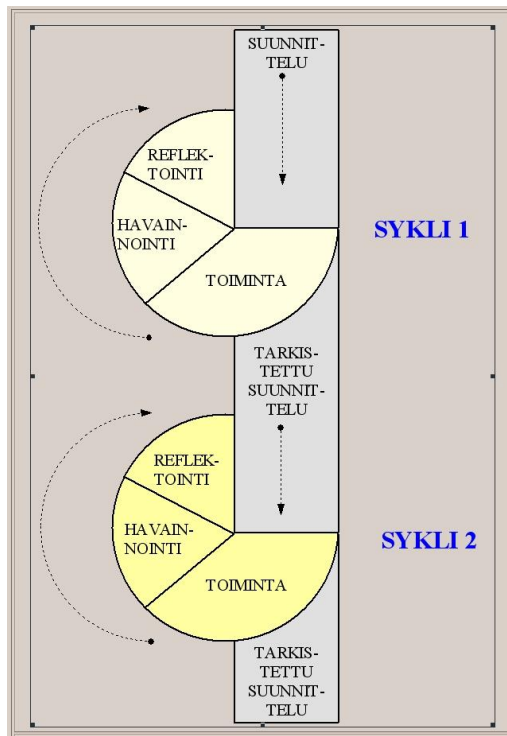
4.1 Toimintatutkimus

Toimintatutkimus (action research) on tutkimusmenetelmä, jonka avulla puututaan todellisiin elämän tapahtumiin ja pyritään aikaansaamaan muutos vallitsevaan tilanteeseen. Toimintatutkimus soveltuu parhaiten tilanteisiin, joissa kohteena on jokin ryhmä ja sen toiminta. Sitä onkin yleisesti käytetty erilaisten yhteisöjen, kuten yritysten ja julkisyhteisöjen, ongelman ratkaisuun, painottaen tutkimuksen käytännöllistä lopputulosta. Yhteisössä vallitsevaan tilanteeseen toivotaan muutosta ja sen kehittäminen kohti parempaa nähdään olevan tarpeen. Tutkimus kokonaisuudessaan on koko yhteisön oppimis- ja kehittymisprosessi, joka kumpuaa sekä organisaation että työyhteisön jäsenten tarpeista. (Kuula 1999, 11; Kananen 2009, 9; Huang 2010, 93.)

Toimintatutkimuksen tärkein lopputulos on sen käytännöllinen tulos, ei niinkään sen kirjallinen tutkimusraportti (Eskola & Suoranta 1999, 36). Yleensä toimintatutkimus on rajattu projekti, kuten tässä työssä yrityksen työterveys- ja työturvallisuuskäytäntöjen parantunut taso. Painopisteenä ei siis ole niinkään saada yleistettävää tietoa kuin täsmällistä tietoa tiettyä tilannetta ja tarkoitusta varten. Toimintatutkimuksen edellytys on, että tutkimus tapahtuu osana toimintaa ja yhteistyössä sen jäsenten kanssa. Näin saadaan syvempää tietoa organisaation toimintaprosesseista ja laadusta, mitä voi olla muuten vaikea tavoittaa. (Leino 2002, 28–30; Huang 2010, 98.)

Toimintatutkimus perustuu sykliseen prosessiin, jossa yksi sykli sisältää suunnittelun, toimeenpanon, havainnoinnin ja reflektoinnin sekä aina myös tutkimuksen itsessään (kuva 4) (Kananen 2009, 10). Toimintatutkimuksen ensimmäisessä vaiheessa määritetään ne tilanteet, joihin toivotaan parannusta sekä asetetaan tavoitteet toiminnan kehittämiseksi. Seuraavaksi suunnitellaan toimintatutkimuksen asetelma ja määritellään tarvittavat prosessit ja olosuhteet. Pohditaan millaisia ovat ne erityiset seikat, joita tutkimusprosessissa tulee toteuttaa, jotta tavoitteet saavutetaan. Lisäksi määritellään arviointikriteerit, mittausmenetelmät ja muut tarvittavat tiedon saamisen muodot. Seuraavassa vaiheessa analysoidaan koottu tietoa ja evaluoidaan tulokset. Toimintatutkimuksessa edellä esitetyt vaiheet eivät kuitenkaan toteudu välttämättä kronologissa järjestyksessä vaan eri vaiheet keskustelevat toistensa kanssa. Prosessi on jatkuva, sillä kehittämisehdotusten toimeenpano muuttaa lähtötilannetta siten, että prosessi voi alkaa uudelleen alusta. (Kananen 2009, 28.)

Toimintatutkimuksen menetelmällisissä ratkaisuissa hyödynnetään erilaisia kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen tutkimuksen menetelmiä (Kuula 1999, 218). Käytettävät tiedonkeruumenetelmät riippuvat aina tutkimusongelmasta. Menetelminä voidaan käyttää laadulliselle tutkimukselle tyypillisiä menetelmiä, kuten haastatteluja sekä kvantitatiivisia menetelmiä, kuten kyselyjä. Valittava analyysimenetelmä valikoituu puolestaan käytettävän tiedonkeruumenetelmän mukaan. (Kananen 2009, 60.) Toimintatutkimuksen tulosten luotettavuutta voidaan parantaa lisäämällä havaintojen ja kokemusten määrää sekä testaamalla tuloksia käytännössä (Leino 2002, 28–30; ks. myös Hirsjärvi ym. 2001, 215).

KUVA 4. Toimintatutkimuksen syklinen prosessi (Linturi 2000).

Toimintatutkimusta on käytetty monilla eri tieteenaloilla, kuten esimerkiksi koulutuksen kehittämisessä niin kotimaassa kuin kansainvälisesti. Sulosen (2004) tutkimus kohdistui kotitalouden opetussuunnitelman uudistamiseen ja opettajien ammatilliseen kasvuun toimintatutkimuksen keinoin. Fernández-Diaz ym. (2014) puolestaan selvittivät Espanjan esi- ja perusopetuksen tilaa ja opetuksen kehittämistä toimintatutkimuksen avulla. Terveydenhuollon kehittämisessä toimintatutkimus on myös ollut yleinen menetelmä. Foster ym. (2015) kehittivät toimintatutkimuksen keinoin äitiyshuoltoa Dominicanisessa tasavallassa. Tutkimus toteutettiin yhteistyössä terveydenhuollon henkilöstön kanssa, jotka määrittivät tärkeimpiä mittareita, joilla odottavien äitien terveydenhuollon tasoa voidaan arvioida. Ruotsissa Olsson ja Lau (2015) tutkivat kuinka toimintatutkimuksella pystyttäisiin paremmin vastaamaan paikallisten asukkaiden tarpeisiin ja odotuksiin syöpäseulonnoissa. Suomessa mm. Torvelainen ja Tolonen (2014) ovat käyttäneet toimintatutkimusta potilaslähtöisen ohjausprosessin kehittämisessä ja Löfman (2004) on tutkinut reumapotilaan itsemääräämisen edistämistä ja hoitotyön kehittämistä osallistavan toimintatutkimuksen keinoin.

Esimerkkejä toimintatutkimuksen käyttämisestä yritysten kehittämishankkeissa on mm. Kantosen (2011) tutkimus pk-yritysten viestinnän ja markkinoinnin kehittämisestä sekä

Hietalan (2015) tutkimus systemaattisen laadun kehittamisestä pienyrityksessä. Tutkimuksia työyhteisön ja henkilöstön hyvinvoinnin edistämiseksi yrityksissä on toteutettu toimintatutkimuksen keinoin useita (ks. mm. Manka 1999; Flinck 2005; Saaranen 2006).

Tässä tutkimuksessa toimintatutkimuksen valinnan taustalla oli ennen kaikkea käytännön tavoite parantaa yrityksen työterveyden ja työturvallisuuden tasoa sekä OHSAS 18001 -standardin perustuminen PDCA-menettelyyn, joka on kuvattu luvussa 3.2 (ks. myös kuva 2). PDCA-menettelyn voi sanoa olevan toimintatutkimuksen syklimäisen luonteen mukainen, joten on perusteltua käyttää toimintatutkimusta standardin vaatimusten määrittämisessä ja järjestelmän laatimisessa. Järjestelmän laatimisessa ja käyttöönotossa on tärkeää työyhteisön jäsenten osallistuminen ja integroiminen työhön, jotta sen vaikutus saadaan todennettua käytäntöön.

4.2 Aineiston hankinta

Toimintatutkimus lähtee liikkeelle järjestelmän eri osa-alueiden ja toimintojen nykytilan kartoittamisesta sekä järjestelmässä esiintyvien kehittämistä vaativien tilanteiden määrittämisestä. Tässä työssä yrityksen työterveys- ja työturvallisuustilanteen kartoittamiseksi perehdyttiin yrityksen käytössä olevaan TTT-järjestelmään ja olemassa oleviin dokumentteihin, mm. työnsuojelun toimintaohjelmaan, työterveyshuollon toimintasuunnitelmaan, poikkeamaraportteihin ja läheltä piti -tilanneraportteihin, pelastussuunnitelmiin, toimistojen HSEQ-raportteihin sekä laatu- ja ympäristöjärjestelmiin (ISO 9001 ja ISO 14001). Työn toteuttamisen avuksi perustettiin työryhmä, joka koostui työsuojelutoimikunnan jäsenistä. Työryhmä kokoontuu kaksi kertaa, heti työn alussa suunnittelemaan työn toteutusta ja pohtimaan toiminnan nykytilaa, sekä aineiston keruu vaiheen jälkeen suunnittelemaan puutteiden korjaustoimenpiteitä sekä toiminnan kehittämistä.

Todellisen käytännön toiminnan selvittämiseksi haastateltiin työsuojelutoimikunnan jäseniä sekä yhtä yrityksen turvallisuusasiantuntijaa sekä lähetettiin sähköinen Webropol-kysely yrityksen henkilökunnalle. Työsuojelutoimikunnan ulkopuolisen henkilön haastattelulla pyrittiin varmistamaan, että yrityksen kaikki toimialat tulevat edustetuiksi haastatteluissa. Haastatteluja tehtiin yhteensä seitsemän kappaletta ja ne toteutettiin

pääasiassa Skype-yhteyden välityksellä, tosin kaksi haastattelua tehtiin henkilökohtaisesti ja yksi puhelimitse. Skype-yhteydellä toteutetut ja yksi henkilökohtainen haastattelu nauhoitettiin, kahdesta haastattelusta tehtiin muistiinpanot käsin. Haastattelut kestivät kerrallaan noin puoli tuntia.

Haastatteluissa käytettiin puolistrukturoitua teemahaastattelurunkoa (liite 1). Teemahaastattelussa haastateltava saa melko vapaamuotoisesti kertoa haastattelijan valitsemista teemoista. Haastattelun edetessä haastateltava voi tehdä täydentäviä kysymyksiä tai palata aiempaan teemaan. Samoin haastattelijalla voi kysyä halutessaan tarkentavia kysymyksiä epäselväksi jääneestä aiheesta. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 47–48, 66.) Haastattelut koostuivat valitun teeman ympärillä käydystä melko vapaamuotoisesta keskustelusta.

Kysely terveydestä ja työturvallisuudesta lähetettiin sähköisesti Webropol-sivuston kautta yrityksen henkilökunnalle (liite 2). Yhteensä kyselyitä lähetettiin 461 kappaletta. Kyselystä lähetettiin sähköpostiviesti vastaajille sekä tiedotettiin yrityksen intranetissä. Vastausaikaa kyselyyn oli kolme viikkoa ja kyselystä muistutettiin kahden viikon päästä ja päivä ennen kyselyn sulkeutumista niitä vastaajia, jotka eivät vielä olleet vastanneet kyselyyn. Muistutusviestit vaikuttivat merkittävästi vastausmäärään. Vastauksia saatiin yhteensä 256 kappaletta, joten vastausprosentiksi tuli 55,5 %.

Toimintatutkimuksen luonteen mukaisesti aineiston keruun rinnalla pohdittiin, millä keinoin työterveys- ja työturvallisuusasiat saataisiin mahdollisimman hyvin jalkautettua käytäntöön työyhteisössä. Ehdotuksia jalkauttamismenettelyiksi selvitettiin haastatteluissa ja ideoitiin työryhmäkeskusteluissa sekä keskusteluissa HSEQ-päällikön kanssa. Jalkauttamisessa pyrittiin käyttämään jo käytössä olevia menetelmiä, mutta lisäksi ideoitiin myös uusia jalkauttamismahdollisuuksia.

OHSAS 18001 -standardi on yhteen sovitettavissa ISO 9001 ja ISO 14001 -järjestelmien kanssa. Tutkimuksen yhtenä tavoitteena oli edistää järjestelmien integrointia ja HSE-käsikirjan laadintaa. Järjestelmien yhteensovittamiseksi tutustuttiin yrityksen ympäristöjärjestelmään. Järjestelmien täydellinen yhdistäminen olisi kuitenkin vaatinut ympäristöjärjestelmän perusteellista läpikäyntiä ja päivittämistä, jota ei ollut tässä

työssä mahdollista suorittaa aikataulullisten syiden ja resurssien puutteen vuoksi. Yhteensovittamista varten todettiin kuitenkin ne järjestelmien kohdat, jotka ovat yhteneviä, ja ne on esitetty liitteessä 3.

4.3 Aineiston analysointi

Työterveyteen ja työturvallisuuteen liittyvät puutteet kartoitettiin OHSAS 18001 -standardin vaatimusten avulla. Työterveyteen ja työturvallisuuteen liittyvien dokumenttien analysointiin käytettiin sisällönanalyysia, jossa nostettiin esiin standardin vaatimusten kannalta keskeiset asiat. Kynkään ja Vanhasen (1999) mukaan sisällönanalyysi on menettelytapa, jolla voidaan analysoida erilaisia dokumentteja systemaattisesti ja objektiivisesti. Tutkittavasta ilmiöstä pyritään saamaan kuvaus tiivistetyssä ja yleisessä muodossa. Sisällön analyysi on tekstianalyysia ja sillä on pyrkimys kuvata dokumenttien sisältöä sanallisesti, jolloin se eroaa mm. sisällön erittelystä. Sisällön erittelyssä aineisto kvantifioidaan eli tuotetaan sanallisesti kuvastusta aineistosta määrällisiä tuloksia. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 103, 106.)

Haastattelut analysoitiin teemoittelemalla tutkimusongelman kannalta keskeiset käsitteet. Eskolan ja Suorannan (1999, 182) mukaan teemoittelu on suositeltava aineiston analysointitapa käytännön ongelmaan tai tilanteeseen liittyvän tutkimuskysymyksen ratkaisemisessa. Teemoittelussa aineisto pilkotaan ja ryhmitellään eri aihepiirien mukaan, jolloin on mahdollista vertailla tiettyjen teemojen esiintymistä aineistossa (Tuomi & Sarajärvi 2013, 93).

Kysely oli luonteeltaan kuvaileva, joten tulokset analysoitiin suorien jakaumien ja keskiarvojen avulla. Nykytilaa ja standardin vaatimuksia vertaamalla tunnistettiin muutostarpeita ja laadittiin kehitysehdotuksia, joiden avulla työterveys- ja työturvallisuusasiat saatetaan sille tasolle, että OHSAS 18001 -standardin mukaisen järjestelmän sertifiointi on mahdollista. Kehitysehdotukset perustuvat dokumenttien sisällönanalyysin perusteella havaittuihin puutteisiin sekä haastatteluissa ja kyselyssä esiin nousseisiin näemyksiin tarpeellisista toimista.

5 TULOKSET

5.1 Terveys- ja työturvallisuuskyselyn sekä haastattelujen tulokset

Terveys- ja työturvallisuuskyselyssä vastaajilta kysyttiin lyhyesti mm. perehdytyksestä työtehtäviin sekä organisaation toimintaan. Työturvallisuusasioista kysyttiin sekä toimisto- ja työmaatyöskentelyn että ulkomaankomennusten osalta. Lisäksi terveydestä ja liikunnasta sekä ympäristön huomioon ottamisesta omissa työtehtävissä oli muutamia kysymyksiä. (Liite 2.)

Haastatteluissa käsitellyt teemat olivat pääpiirteissään samoja, kuin mitä kyselyn kysymykset. Teemoista keskusteltiin kuitenkin toimialakohtaisesti kulloisen haastateltavan vastuualueen mukaan. Haastatteluissa teemoista keskusteltiin myös syvemmin ja saatiin enemmän perusteluja näkemyksille. Teemoja olivat mm. perehdyttäminen, työsuojelutoimikunnan tehtävät, mahdolliset vaaratilanteet, tapaturmat ja niiden käsittely omalla toimialalla, vastuukysymykset, toiminta työmailla, viestintä sekä parannusehdotukset (liite 1).

5.1.1 Perehdytys

Kyselyn vastaajista suurin osa oli saanut riittävän perehdytyksen omaan työtehtäväänsä aloittaessaan työt Rejlersillä, mutta kolmasosa vastaajista piti perehdytystä riittämättömänä organisaation toimintaan. Kaksi kolmasosaa vastaajista tunsi omasta mielestään riittävästi Rejlersin yleisiä käytäntöjä. Työterveyshuolto nousi selkeästi esiin asiana, joka oli käyty suurimman osan kanssa läpi perehdytyksessä. Muita asioita oli käsitelty harvemmin ja 14 % vastaajista ilmoitti, ettei mitään kysymyksessä luetelluista asioista oltu käsitelty perehdytyksessä. Vastauksiin on voinut vaikuttaa se, että osa vastaajista on ollut talossa jo kauan ja perehdytyksen sisältö on ollut erilainen heidän aloittaessaan työt Rejlersillä, kuin mitä se on ollut viimeisten viiden vuoden aikana. Perehdytyksen jälkeen kaksi kolmasosaa vastaajista oli seurannut organisaation toiminnan muutoksia ja päivittänyt tietojään organisaation toiminnasta ja käytännöistä.

Haastatteluissa nousi esiin perehdytyksen merkitys erityisesti työmaalle mentäessä. Haastateltavien mukaan perehdytys työmaalle mentäessä on ollut vähäistä ja perehdytyksen määrä on riippunut paljon asiakkaasta tai toimeksiantajasta.

5.1.2 Työturvallisuus

Suurimpina vaaratilanteiden aiheuttajina sekä kyselyn että haastattelujen vastaajat pitivät työmaalla käyntejä niin Suomessa kuin ulkomailla. Yllättäviä tilanteita ja puutteita työturvallisuusasioissa oli tullut työntekijöille vastaan asiakkaiden tiloissa mutta erityisesti ulkomaankomennusten aikana. Myös liikennettä pidettiin yhtenä suurimmista vaaratilanteiden aiheuttajista. Työmatkat niin kodin ja työpaikan välillä, kuin asiakkaan luokse, aiheuttivat vaaratilanteita, joita erityisesti huonot keliolosuhteet voivat lisätä. Huonojen keliolosuhteiden uskottiin lisäävän myös liukastumisia sekä työmatkoilla että työmaakäynneillä. Yksittäisinä vaaratilanteiden aiheuttajina nähtiin myös sähköiskun saaminen mahdollisesti jännitteisten alueiden läheisyydessä työskenneltäessä sekä työskentely korkeilla paikoilla, joissa putoamisvaara voi olla suuri. Työturvallisuusriskeinä mainittiin myös rataliikenne, punkit kesäaikaan sekä mahdolliset tulipalot.

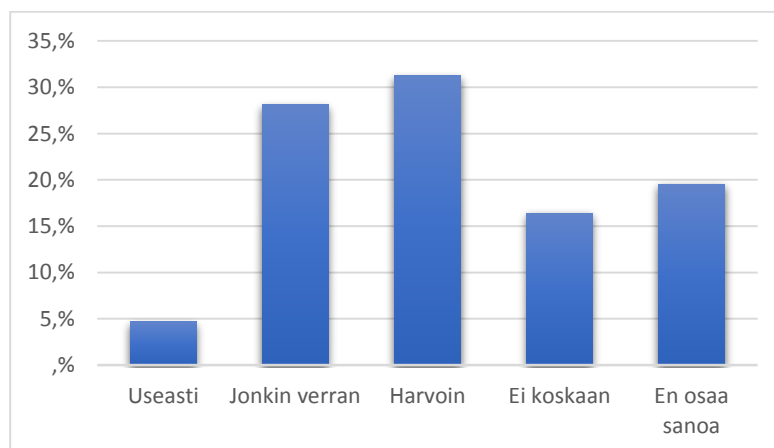
Kiire ja stressi aiheuttivat vastaajien mukaan vaaratilanteita ja ylimääräistä kuormitusta. Työmaakohteilla kiire voi aiheuttaa huolimattomuutta ja välinpitämättömyyttä, ja siten vaaratilanteita. Toimistolla kiire ja stressi taas aiheuttavat henkistä kuormitusta, vaikka muuten toimistotyötä ei nähty kovinkaan vaarallisena työympäristönä. Suurimpina toimistotyön riskeinä mainittiin paperin aiheuttamat viiltohaavat ja tuoilta putoamiset. Tosin staattisen istumatyön nähtiin voivan aiheuttaa ongelmia ja toimistojen huono sisäilma katsottiin mahdolliseksi riskitekijäksi.

Lähes kaikilla vastaajilla oli voimassa oleva työturvallisuuskortti. Lisäksi puolella vastaajista oli sähköturvallisuuskortti. Ensiapukoulutus oli viidenneksellä sekä hätäensiapukoulutus neljänneksellä kyselyn vastaajista. Muita useammalla vastaajalla voimassa olevia turvallisuuskoulutuksia olivat tulityökoulutus ja tieturva. Yksittäisiä ilmoitettuja turvallisuuskoulutuksia olivat lisäksi rataturva, korkeanpaikan työskentely, jännitetyö, räjähdysvaarallisten tilojen pätevyyskoulutus sekä eri tehtaiden omat työturvallisuuskoulutukset. Haastatteluissa todettiin, että koulutusten voimassaolon seuranta-järjestelmä ei toimi. Todettiin, että joskus on ilmennyt myös välinpitämättömyyttä koulutusten voimassaolosta ja työmaille on menty, vaikka koulutukset eivät ole olleet voimassa.

Työtehtävää koskevat työturvallisuusvaatimukset olivat tuttuja ainakin jonkin verran yli 80 %:lle vastaajista. Myös työturvallisuuteen liittyvät vastuukysymykset koettiin

melko tutuiksi. Yli 2/3 vastaajista katsoi tuntevansa työturvallisuuteen liittyviä vastuukysymyksiä ainakin jonkin verran. Neljäsosa vastaajista ei juurikaan tuntenut vastuukysymyksiä ja vajaa kymmenes vastaajista ei pitänyt vastuukysymyksiä omaan työhönsä liittyvinä. Vaikka kyselyn mukaan vastuukysymykset tunnettiin melko hyvin, haastattelussa työturvallisuuteen liittyviä vastuukysymyksiä pidettiin epäselvinä. Haastateltavien mukaan asiakkaan tai toimeksiantajan oletetaan huolehtivan työturvallisuuden järjestämisestä, itse sitä varmistamatta. Epäiltiin myös, etteivät kaikki esimiehet ole selvillä työturvallisuusvastuistaan.

Vajaa puolet kyselyn vastaajista ilmoitti tarkastavansa työturvallisuuden aina ennen työsuorituksen alkamista muualla kuin toimistolla tehtävissä töissä. Vastaajista suurin osa oli ainakin joskus kohdannut työturvallisuuspuutteita työtehtävissään. Tosin vain kolmannes oli kohdannut työturvallisuuspuutteita jonkin verran tai useasti. (Kuva 5.) Eniten puutteita oli kohdattu asennustyömailla tai tuotantolaitoksissa. Kuitenkin vain reilu 10 % vastaajista oli tehnyt havaitsemistaan puutteista läheltä piti -ilmoituksen Rejlersin ohjeiden mukaisesti. Läheltä piti -tilanteista oli kuitenkin usein tiedotettu muuta kautta esimiehille tai asiakkaalle. Läheltä piti -tilanneraportointi oli osalle vastaajista uusi asia, sillä 10 % vastaajista ei tiennyt mikä läheltä piti -ilmoitus ylipäätään on. Myös haastattelussa todettiin, että raportointikäytännöt läheltä piti -tilanteista ja työturvallisuuspuutteista ovat epäselviä.

KUVA 5. Kuinka usein työtehtävissä tulee vastaan työturvallisuuspuutteita (n=256).

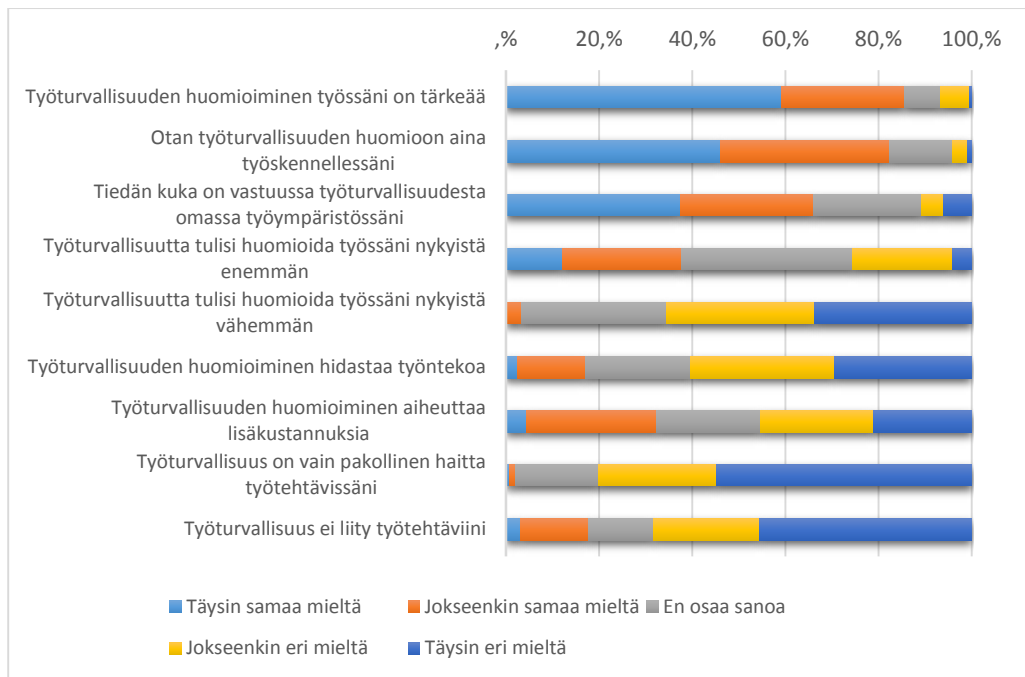
Kiire on usein merkittävä työtaturmien aiheuttaja. Rejlersillä yli puolet vastaajista piti töiden aikataulua ainakin joskus liian tiukkana. Joka kymmenennellä vastaajalla aikataulu oli aina liian tiukka ja kiire kokoaikainen. (Kuva 6.)

KUVA 6. Aikataulu työtehtävissä (n=251).

Suurin osa vastaajista piti työturvallisuuden huomioon ottamista tärkeänä ja he ilmoittivat ottavansa työturvallisuusasiat huomioon työskennellessään. Yli kolmannes vastaajista oli sitä mieltä, että työturvallisuutta tulisi ottaa omassa työssä huomioon nykyistä enemmän, eikä juuri kukaan halunnut vähentää työturvallisuuden huomioon ottamista. Vastaajien mukaan työturvallisuuden huomioon ottaminen ei hidasta työntekoa ja kaksi kolmasosaa ei uskonut sen aiheuttavan lisäkustannuksia. Lähes kukaan vastaajista ei pitänyt työturvallisuutta pakollisena haittana työtehtävissään ja suurin osa myös näki sen osana omia työtehtäviä. (Kuva 7.)

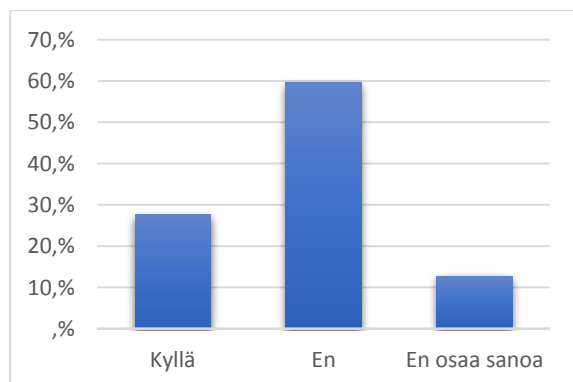
Myös haastateltavien mukaan työturvallisuuteen suhtaudutaan yleensä vakavasti, joskin joissain tapauksissa kiire ja välinpitämättömyys menevät turvallisuuden edelle. Haastateltavat totesivat, että suojavaatetukset ovat pääsääntöisesti kunnossa, mutta riskinkartoituksia ei ole toimialoilla juurikaan tehty. Tietoa työturvallisuudesta sanottiin löytyvän intranetistä, mutta silti toivottiin, että tiedotusta työsuojeluorganisaatiosta olisi lisäävä ja toimintaohjeita selkiytettävä. Johdolta olisi tultava selkeä viesti työturvallisuuden huomioimisen tärkeydestä ja johdon olisi sitouduttava toiminnan kehittämiseen. Ylipäättään työturvallisuus olisi nostettava esille ja asioista pitäisi keskustella nykyistä enemmän.

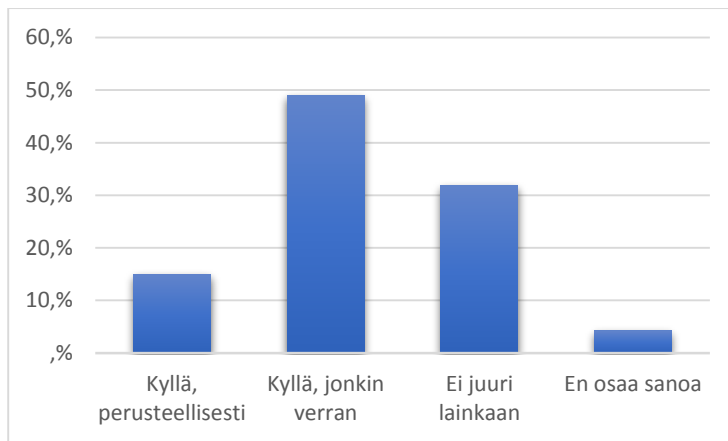
KUVA 7. Väitteet työturvallisuuden huomion ottamisesta työtehtävissä (n=246–253).

5.1.3 Ulkomaankomennukset

Kaikista vastaajista 18 % oli työskennellyt ulkomaankomennuksilla. Heistä lähes 2/3 ei ollut saanut riittävää perehdytystä ja ohjeistusta ennen ulkomaankomennukselle lähtöä (kuva 8), ja suurin osa (70 %) ilmoitti, ettei työturvallisuusasioita käsitelty ennen ulkomaankomennukselle lähtöä. Työturvallisuusasioita oli kuitenkin käyty läpi kohde- maassa 2/3 vastaajien kanssa. Tosin lähes kolmanneksen kanssa työturvallisuusasioita ei oltu käyty läpi juuri lainkaan. (Kuva 9.)

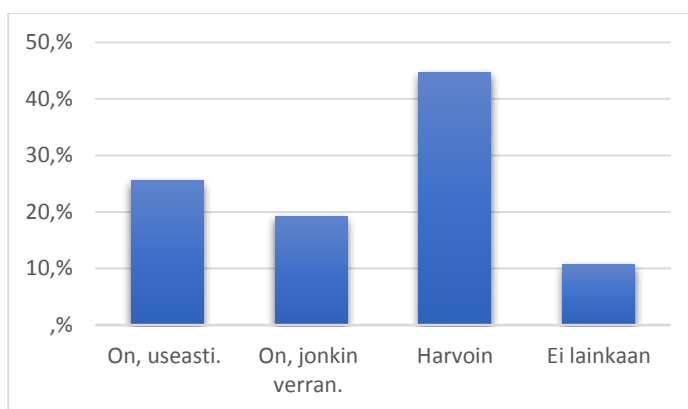
KUVA 8. Saiko riittävän perehdytyksen työturvallisuudesta ennen ulkomaan- komennukselle lähtöä (n=47).

KUVA 9. Työturvallisuusasioiden läpikäynti kohdemaassa (n=47).

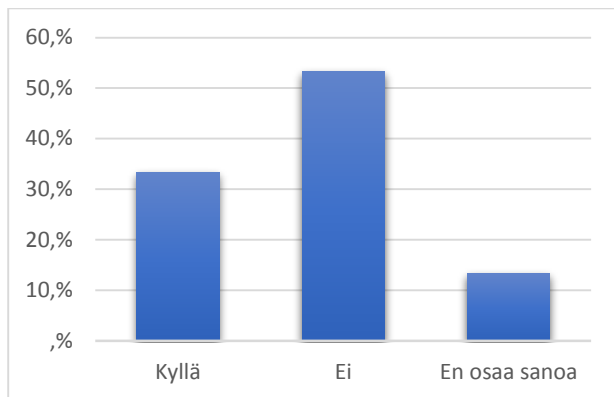
Suurimpia vaaratilanteiden aiheuttajia ulkomailla olivat vastaajien mukaan kulttuurista johtuvat erot ja erilaiset tavat toimia ja huomioida työturvallisuusasioita. Vaaratilanteita aiheuttivat puutteelliset työturvallisuusmääräykset tai niiden puuttuminen kokonaan, ja heikot työskentelyolosuhteet. Vastaajien mukaan myös liikenne ja matkustaminen ylipäätään vaaransivat turvallisuutta. Vaaratilanteita aiheuttivat lisäksi kieli- ja kommunikointiongelmat paikallisten kanssa.

Vajaa puolet vastaajista oli kohdannut työturvallisuuspuutteita vähintään jonkin verran ja lähes puolet ainakin joskus ulkomaankomennuksen aikana (kuva 10). Puutteet olivat olleet hyvin vaihtelevia suojainten puuttumisesta, myrkyllisiin kemikaaleihin, meluun ja epäsiisteihin työoloihin. Yksi epäkohta mikä nousi vastauksista selkeästi esiin, oli putoamisvaara, joka aiheutui putoamissuojavälineiden puuttumisesta, sekä mahdollisten putoamisaukkojen merkittämättä jättämisestä ja eristämisestä.

KUVA 10. Työturvallisuuspuutteet ulkomaankomennuksilla (n=47).

Yli puolella vastaajista työturvallisuuden vastuukysymykset olivat epäselviä ulkomaankomennuksen aikana (kuva 11). Tästä huolimatta yli puolet vastaajista ilmoitti kuitenkin tietävänsä keneen ottaa yhteyttä ja miten toimia, jos ulkomaankomennuksen aikana tapahtuisi työtapaturma tai työntekijä sairastuisi.

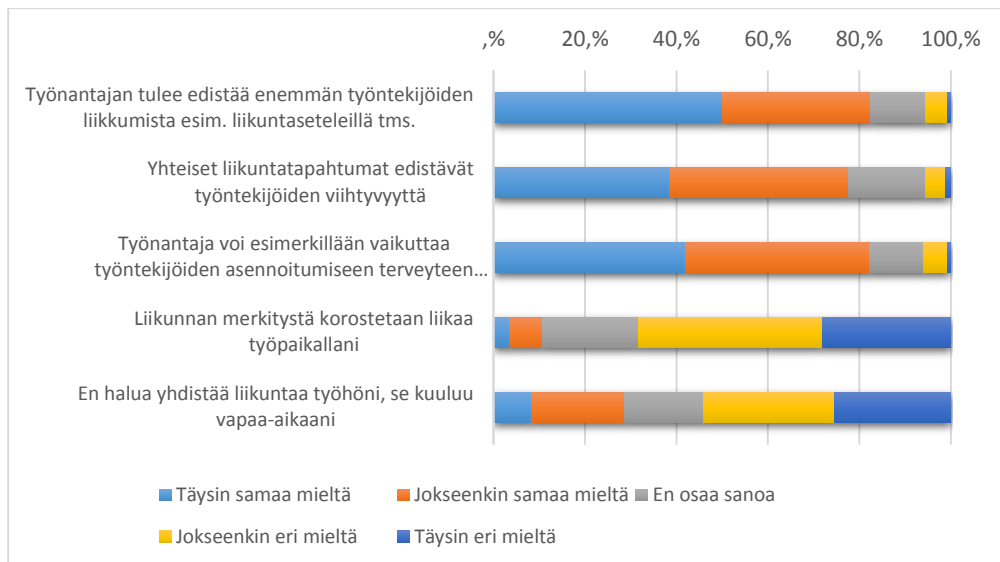

KUVA 11. Ovatko työturvallisuuden vastuukysymykset selviä ulkomaankomennuksilla (n=45).

5.1.4 Terveys

Suurin osa kyselyn vastaajista koki oman terveytensä melko hyväksi tai hyväksi. Liikuntaa yhdestä viiteen tuntia viikossa harrastavia oli vastaajista yli 70 %. Vajaa 2/3 vastaajista koki työn olevan vain joskus stressaavaa, mutta usein työ stressasi 16 %:a vastaajista.

Liikunnan ja terveyden edistämiseen suhtauduttiin pääsääntöisesti positiivisesti. Suurin osa vastaajista oli sitä mieltä, että työnantajan tulisi edistää enemmän työntekijöiden liikumista, ja että työnantaja voi esimerkiksi vaikuttaa työntekijöiden asennoitumiseen terveyteen liittyvissä kysymyksissä. Vastaajien mukaan yhteiset liikuntatapahtumat edistävät työntekijöiden viihtyvyyttä työpaikalla. Pieni osa vastaajista oli kuitenkin sitä mieltä, että liikunnan merkitystä korostetaan liikaa. Vajaan kolmanneksen mukaan liikunta kuuluu vapaa-ajalle, eivätkä he haluaisi liittää liikuntaa työhön. (Kuva 12.) Neljännekselle vastaajista oli aiheutunut terveydellistä haittaa työtehtävistä mutta vain muutamalla vastaajalla oli todettu jokin ammattitauti.

KUVA 12. Väitteitä työterveydestä ja liikunnasta (n=251–255).

Vapaissa kommentteissa liikunnan tukemista pidettiin liikaa tiettyjä lajeja suosivana. Vastaaajien mukaan yhteiset liikuntatapahtumat olivat hyviä ja kohottivat henkilöstön yhteishenkeä, mutta ne painottuivat liikaa kilpailutoimintaan. Liikuntaa muuten kuin kilpailumielessä harrastavat tunsivat jäävänsä paitsioon. Liikunnan ja terveysasioiden tukemisen ja siihen panostamisen nähtiin vaihtelevan myös toimistoittain.

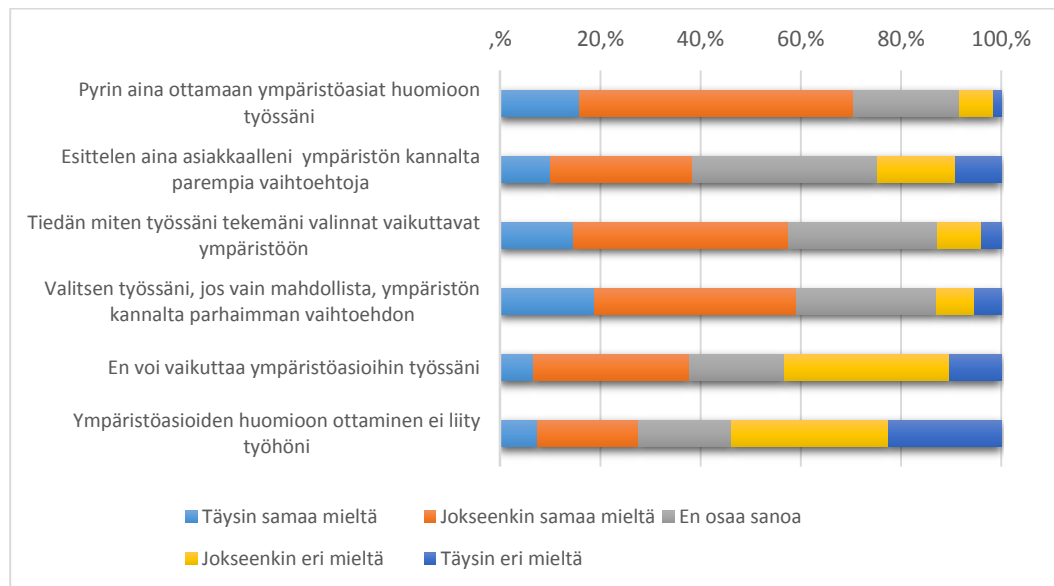
5.1.5 Ympäristö

Kyselyn tulosten mukaan Rejlersin ympäristöjärjestelmän tunteminen oli melko heikkoa. Vain muutama vastaaja (5 %) ilmoitti tuntevansa Rejlersin ympäristöjärjestelmän hyvin. Lähes puolet vastaajista oli kuullut järjestelmästä, mutta reilu viidennes vastaajista kuuli järjestelmästä ensimmäistä kertaa kyselyyn vastatessaan. Jonkin verran järjestelmän sisältöä tunsivat neljännes vastaajista. (Kuva 13.)

KUVA 13. Ympäristöjärjestelmän tunteminen (n=252).

Vaikka ympäristöjärjestelmä ei ollut vastaajille kovinkaan tuttu, heistä suurin osa kuitenkin pyrki ottamaan ympäristöasiat huomioon työssään. Vajaa 40 % vastaajista myös esitteli asiakkaalle ympäristön kannalta parempia vaihtoehtoja. Ympäristön kannalta parhaimman vaihtoehdon valitsi yli puolet vastaajista, jos se työ huomioon ottaen oli mahdollista. Reilu puolet vastaajista tunsu, miten työssä tehdyt valinnat vaikuttavat ympäristöön, mutta vajaa kolmannes vastaajista ei osannut arvioida valintojensa vaikutuksia. Väitteen "En voi vaikuttaa ympäristöasioihin työssäni" vastaukset jakaantuivat melko tasaisesti puolesta ja vastaan, ja reilu neljännes vastaajista ei pitänyt ympäristöasioiden huomioon ottamista omaan työhönsä liittyvänä asiana. (Kuva 14.)

KUVA 14. Ympäristöasioiden huomioon ottaminen työtehtävissä (n=250–253).

5.2 Rejlersin TTT-järjestelmän nykytilanne verrattuna OHSAS 18001 -standardin vaatimuksiin

5.2.1 Yrityksen TTT-politiikka

Rejlersin turvallisuuspolitiikan mukaan ”Tavoitteemme on kasvattaa turvallisuusosaaminen osaksi koko henkilöstömme osaamista, huomioida turvallisuusvaikutukset asiakkaille tehtävissä ratkaisuisissa ja opastamalla vaikuttaa asiakkaisiimme siten, että myös heidän itsensä tekemät päätökset nostavat elinympäristömme turvallisuustasoa” (Rejlers 2016). Turvallisuuspolitiikka on määritelty Rejlers konsernin tasolla ja politiikan lähtökohtana on huolehtia henkilöstön työympäristöstä siten, että työntekijöiden

työkyky ja työolosuhteet pysyvät hyvässä kunnossa. Rejlersillä on tavoitteena olla alansa tervein yritys vuoteen 2020 mennessä. Terveys-konsepti nähdään laaja-alaisesti käsittäen sekä työntekijöiden terveydestä huolehtimisen että yrityksen taloudellisen tilanteen pitämisen hyvässä kunnossa kaikissa tilanteissa. Poliitiikan lähtökohtana on myös työhön liittyvien työterveys- ja työturvallisuusriskien minimointi siten, ettei kukaan työntekijä sairastuisi tai vahingoittuisi tekemänsä työn seurauksena.

Rejlers pyrkii toiminnassaan ottamaan huomioon turvallisuusnäkökohdat niin omassa työympäristössään kuin asiakkaille toteutettavissa toimeksiannoissakin. Rejlers on nykyisessä toiminnassaan sitoutunut toteuttamaan lakisääteisiä vaatimuksia. Tämän lisäksi Rejlers ottaa turvallisuusasiat huomioon osana uusien ratkaisujen tuottamista. Rejlers pyrkii myös määrätietoisesti tuomaan esiin turvallisuutta osallistamalla oman toimintansa kautta asiakkaiden tuotteiden turvallisuustason parantamiseen ja heidän työympäristön turvallistamiseen vaikuttaen näin ollen laajalti turvallisuustason kohentamiseen elinympäristössä.

Rejlersin TTT-politiikka on ylimmän johdon määrittelemää ja sisältää sitoutumisen vammojen ja terveyden heikentymisen ehkäisemiseen sekä tilanteen jatkuvaan parantamiseen. TTT-politiikan toteuttamisesta vastaa toimitusjohtaja, kun taas TTT-järjestelmän ylläpidosta vastaa HSEQ-päällikkö. Nykyinen TTT-politiikka toteuttaa lain asettamat vaatimukset ja se on dokumentoitu yrityksen intranettiin. Yrityksen verkkosivuilla terveys on mainittu yhtenä yrityksen arvoista, mutta varsinaista työterveys- ja työturvallisuuspolitiikkaa ei ole esitelty. Työterveys- ja työturvallisuuspolitiikka on kuitenkin sidosryhmien saatavilla pyydettyäessä. Lähtökohtaisesti Rejlersin TTT-politiikan määrittely täyttää OHSAS 18001 -standardin vaatimukset. Sitoutuminen TTT-toiminnan jatkuvaan parantamiseen on kuitenkin tuotava paremmin esille, sekä selvennettävä dokumentointia verkkosivujen osalta. TTT-politiikka on myös katselmoitava säännöllisesti sen asianmukaisuuden ja yritykseen soveltumisen tarkistamiseksi.

5.2.2 Järjestelmän suunnittelu

OHSAS 18001 -standardin vaatimusten mukaan yrityksen tulee luoda, toteuttaa ja ylläpitää menettelyjä jatkuvaa vaarojen tunnistamista, riskin arviointia ja tarvittavien hallintatoimenpiteiden määrittämistä varten (OHSAS 18001 2007, 20). Toimistotyöskentelyn vaarojen tunnistamista varten Rejlersillä on käytössään lomake ”Työn vaarojen

selvittäminen ja arviointi”. Lomakkeella käydään läpi ergonomia, fyysikaaliset, kemialliset ja biologiset vaaratekijät, henkinen kuormittuminen sekä tapaturman vaarat. Lisäksi arvioidaan vaaratekijöiden aiheuttamia riskejä käyttäen taulukossa 1 esitettyä riskiluokitusta. Toimistokohtaiset arvioinnit taltioidaan yrityksen verkkolevyille. Menettelyä sovelletaan kaikilla Rejlersin toimistoilla Suomessa ja sen tarkoituksena on arvioida toimistojen vaarat ja niistä aiheutuvat riskit, sekä täyttää Työturvallisuuslain 10 §:n vaatimus työn vaarojen selvittämisestä ja arvioinnista. Vastuu toimistojen vaarojen tunnistamisesta ja raportoimisesta on toimistovastaavilla. Vaarojen tunnistaminen suoritetaan kerran ja uusitaan tilanteiden olennaisesti muuttuessa. Tilanteen pysyminen ennallaan todennetaan vuosittain HSEQ-raporttien avulla, jotka tallennetaan myös intranettiin. Selvityksen mukaan toimistotyöskentelyn osalta vaarojen tunnistamisen menettely toteuttaa OHSAS 18001 -standardin vaatimukset. Riskien suuruuden arviointi on kuitenkin ollut puutteellista. Myös katselmusten toteuttaminen on ollut puutteellista ja arviointeja ei ole tehty säännöllisesti, mikä käy ilmi tallenteiden puuttumisesta.

TAULUKKO 1. Vaarojen arviointiin käytettävä riskiluokitus (Työturvallisuuskeskus 2016).

Seuraukset

Todennäköisyys	Vähäiset	Haitalliset	Vakavat
Epätodennäköinen	1 Merkityksetön riski	2 Vähäinen riski	3 Kohtalainen riski
Mahdollinen	2 Vähäinen riski	3 Kohtalainen riski	4 Merkittävä riski
Todennäköinen	3 Kohtalainen riski	4 merkittävä riski	5 Sietämätön riski

Site- eli työmaatyöskentelyn vaarojen tunnistamista ja riskin arviointia varten ei Rejlersillä ole olemassa yhtenäistä menettelytapaa ja toimintatavat vaihtelevat paljon yrityksen eri toimialojen kesken. Toimintaympäristöstä tekee haastavan erityisesti työskentely yhteisillä työmailla, joilla voi työskennellä usean eri yrityksen henkilöstöä, jolloin vastuu työturvallisuuden järjestämisestä voi kuulua myös jollekin muulle toimijalle kuin Rejlersille.

Rejlersin nykyisen TTT-järjestelmän mukaan työntekijän tulisi lähtiessään asiakkaan toimeksiantona tehtaalle, tuotantolaitokselle tai asennus- tai rakennustyömaalle, selvittää

tää, kuinka kohteen työsuojeluasiat on järjestetty. Ensisijaisesti näillä työmailla tukeudutaan kuitenkin asiakkaan tai loppuasiakkaan työturvallisuusjärjestelyihin. Yhteisillä työmailla, työsuojeluvastuu on pääasiallista määräysvaltaa käyttävällä työnantajalla. Rakennustyömailla voi olla määritelty myös erillinen työmaan työsuojeluorganisaatio.

Rejlersin nykyisen TTT-järjestelmän mukaan työnantajan yleinen huolehtimisvelvoite on voimassa aina, mutta myös työntekijän on itse otettava selvää kohteen työturvallisuusasioista. Työntekijän on arvioitava kohteen työturvallisuus ja hänellä on oikeus kieltäytyä vaarallisesta työstä. Turvallisuuteen liittyvistä puutteista tulee raportoida tilaajalle sekä omalle esimiehelle. Lisäksi esimiehen tulisi hankkia asiakkaalta riittävästi tietoa kohteen työolosuhteista ja tarvittavista turva- ja suojavarusteista. Turvallisuusnäkökohdat ja työsuojeluvastuut olisi huomioitava sopimuksellisesti.

Vaikka Rejlersin TTT-järjestelmään on dokumentoitu edellä mainitut vaatimukset työmaaympäristön vaarojen arvioinnista ja riskin tunnistamisesta, vaaroja ei ole OHSAS 18001 -standardin vaatimusten mukaisesti ennakolta määritelty eikä dokumentoitu eri toimialoille. Lisäksi haastattelujen ja kyselyn tulosten perusteella toteutunut käytäntö vaarojen tunnistamisessa ei vastaa vaatimuksia. Myöskään hallintatoimenpiteitä vaaratilanteisiin liittyvien riskien pienentämiseksi ei ole määritetty eikä dokumentoitu.

OHSAS 18001 -standardin mukaan yrityksen tulee luoda, toteuttaa ja ylläpitää menettelyt, joiden avulla se tunnistaa ja saa käyttöönsä toimintaansa sovellettavissa olevat lakisääteiset ja muut TTT-vaatimukset, sekä varmistaa, että em. vaatimukset otetaan huomioon ja tiedot pidetään ajan tasalla. Lisäksi yrityksen tulee tiedottaa vaatimuksista henkilöstölle sekä asiaankuuluville sidosryhmille. (OHSAS 18001 2007, 24.) Työturvallisuuslain (738/2002) asettamat vaatimukset on Rejlersillä tunnistettu ja ne otetaan huomioon käytännön toiminnassa. Myös toimialakohtaiset lakisääteiset vaatimukset otetaan huomioon. Lainsäädäntö on saatavilla Finlex-verkkosivuston kautta. HSEQ-päällikkö seuraa lainsäädännön muutoksia ja tiedottaa niistä tarvittaessa eteenpäin. Lisäksi toimialojen sekä talous- ja henkilöstöhallinnon asiantuntijat seuraavat ja viestivät lainsäädännön muutoksista.

Rejlers on asettanut päämääräkseen nollatapaturmaa vuodessa sekä tavoitteet olla toimialansa tervein yritys vuonna 2020 ja etteivät henkilöstön sairauspoissaolot ylitä kahta prosenttia työajasta. Päämäärät ovat yhteneviä yrityksen TTT-politiikan kanssa, joten

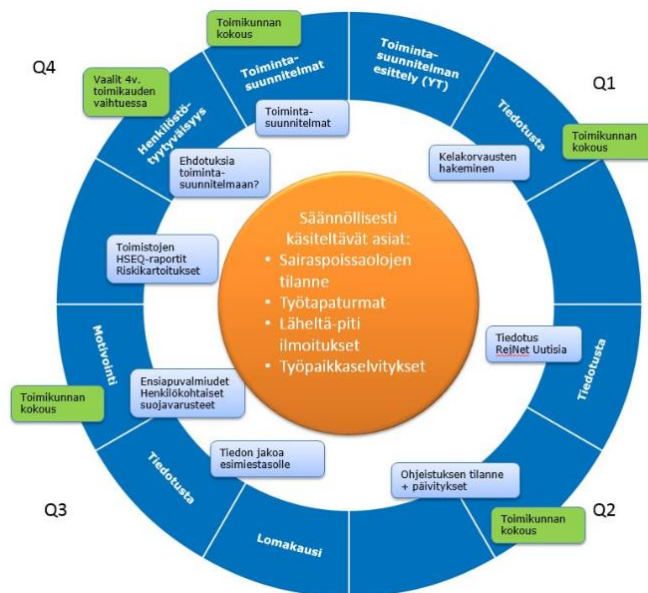
siltä osin ne täyttävät OHSAS 18001 -standardin vaatimukset. Päämäärien saavuttamiseksi ei kuitenkaan ole olemassa suunniteltua ohjelmaa, jossa olisi esitetty vastuut, keinot ja aikataulut päämäärien saavuttamiseksi sekä keinot toiminnan mittaamiseksi.

5.2.3 Järjestelmän toteuttaminen ja toiminta

TTT-järjestelmän toteuttamiseksi on yrityksen oltava selvillä miten vastuut jakautuvat työterveyden ja työturvallisuuden osalta. Päävastuu TTT-järjestelmän toteuttamisesta Rejlersillä on ylimmällä johdolla, eli toimitusjohtajalla. Käytännössä järjestelmän toteuttamisvastuu on jaettu HSEQ-päällikölle, jolla on vastuu ja valtuudet varmistaa, että järjestelmää toteutetaan ja ylläpidetään sovitun mukaisesti. Linjaorganisaation esimiesten sekä toimialojen lähiesimiesten vastuut esitetään heidän toimenkuvissaan ja heidän tulee sitoutua TTT-järjestelmän toteuttamiseen. Näiltä osin menettely vastaa OHSAS 18001 -standardin vaatimuksia. Käytännön toiminnassa vastuukysymykset ovat kuitenkin varsin epäselviä, erityisesti työmaakomennusten sekä ulkomaankomennusten aikana, mikä käy ilmi tehdystä terveys- ja työturvallisuuskyselystä ja haastatteluista. Tosin vastuukysymysten tunteminen vaihtelee paljon toimialojen kesken. Dokumentointi vastuukysymyksen osalta on olemassa, mutta se on puutteellinen.

OHSAS 18001 -standardi vaatii, että yrityksen on varmistettava työterveyteen ja työturvallisuuteen vaikuttavia tehtäviä suorittavien henkilöiden pätevyys ja säilyttää tästä asianmukaisia tallenteita (OHSAS 18001 2007, 26.) Rejlersin nykyjärjestelmässä tämä on toteutettu suunnitelmallisella henkilöstörekrytoinnilla, jonka avulla varmistetaan osaavan henkilöstön palkkaaminen yritykseen. Standardin mukaan yrityksen tulee myös tunnistaa henkilöstön koulutustarpeet sekä luoda, toteuttaa ja ylläpitää menettelyjä, joilla työntekijät saatetaan tietoisiksi työnsä ja toimintansa työterveys- ja työturvallisuusseurauksista, sekä työntekijän omasta roolista ja vastuista TTT-asioissa (OHSAS 18001 2007, 26). Rejlersillä työntekijöiden suositellaan suorittavan työturvallisuuskorttikoulutuksen ja tarpeen mukaan järjestetään toimialakohtaisia turvallisuus- koulutuksia. Koulutustarpeet käydään läpi kehityskeskusteluissa. Työntekijän perehdytyksessä tulisi myös käydä läpi työterveys- ja työturvallisuusasiat sekä toimialakohtaiset ohjeet ja erityisvaatimukset. Perehdyttäminen on kuitenkin ollut puutteellista työturvallisuuden osalta uuden työntekijän aloittaessa työt yrityksessä sekä työntekijän lähtiessä työmaa- tai ulkomaankomennukselle, kuten kyselyn tuloksista kävi ilmi (ks. s.

jelutoimikunnan toiminnasta olisi syytä tehostaa, kuten haastatteluista kävi ilmi. Vastatakseen OHSAS 18001 -standardin vaatimuksiin, yrityksen tulee dokumentoida työntekijöiden osallistumismenettelyt ja ottaa työntekijät mukaan vaarojen tunnistamiseen ja riskin arviointiin, mitä ei nykyjärjestelmässä ole vielä tehty.

KUVA 15. Työsuojelutoimikunnan vuosikello (Rejlers 2016.)

Yhteistoiminta asiakkaiden ja toimeksiantajien kanssa TTT-asioista on melko vähäistä. Yrityksellä ei ole olemassa yhtenäistä menettelytapaa, kuinka työturvallisuusasiat käydään läpi työntekijän lähtiessä työmaalle tai ulkomaankomennukselle. Työturvallisuusasioita ei välttämättä käydä läpi asiakkaiden kanssa sopimustilanteissa eikä työmaalle saavuttaessa. Yrityksen menettelytapaohjeen mukaan työntekijän on itse selvitettävä, kuinka kohteen työsuojeluasiat on järjestetty, mutta ensisijaisesti tukeudutaan kuitenkin asiakkaan tai toimeksiantajan työsuojelu- ja työturvallisuusjärjestelyihin. Asiakkaan tai toimeksiantajan työturvallisuusasioiden järjestämisen taso vaihtelee kuitenkin paljon. Isot yritykset ja useammat tehtaot vaativat työntekijöitä käymään heidän omat työturvallisuuskoulutukset ennen työmaalle saapumista. Toisille taas riittää, että perustiedot työturvallisuudesta on hallussa. Ulkomailla vaatimuksia ei puolestaan saata olla lainkaan. Nykyinen menettely ei täten täytä OHSAS 18001 -standardin vaatimuksia.

Dokumentoinnin osalta Rejlersin nykyinen järjestelmä ei täytä OHSAS 18001 -standardin vaatimuksia. Asiakirjojen hallintaa varten Rejlersillä on olemassa asiakirjojen hyväksymismenettely, joka vastaa standardin vaatimuksia. Asiakirjojen hallinta ja seuranta järjestelmä on myös olemassa, mutta se vaatii TTT-asioiden osalta tarkentamista.

Asiakirjat on tallennettu yrityksen intranettiin, mutta tietyt asiakirjat, kuten pelastussuunnitelmat, ovat saatavissa myös paperisina poikkeavia olosuhteita, kuten hätätilanteita varten.

Toiminnan ohjauksen osalta Rejlersillä on nykyjärjestelmässä olemassa yleisiä hallintatoimenpiteitä, joilla poistetaan tai pienennetään TTT-riskkejä. Rejlers noudattaa toiminnassaan konsernin Code of conduct -ohjetta, joka perustuu konsernin arvoihin olla luotettava, menestyvä, persoonallinen ja terve yritys. Code of conduct -ohje sisältää myös periaatteet liiketoiminnan etiikasta, ihmisoikeuksista sekä ympäristövastuusta. Lisäksi Rejlersillä on käytössä mm. työterveyshuollon tekemät työpaikkaselvitykset, tasavertaisuus-, yhdenmukaisuus- ja syrjimättömyyspolitiikka sekä varhaisen puuttumisen malli. Rejlersillä on myös toimialakohtaisia ohjeistuksia tilanteisiin, joissa niiden puuttuminen saattaisi johtaa poikkeamiin TTT-politiikasta ja -päämääristä. Näitä ohjeistuksia on mm. ohje työskentelystä jännitteisten osien läheisyydessä. Matkustamisen sekä työmaatyöskentelyn osalta työturvallisuusasioiden hallintatoimenpiteet ovat puutteellisia. OHSAS 18001 -standardin vaatimusten täyttämiseksi on varmistettava, että olemassa olevat hallintatoimenpiteet ja mittarit ovat riittäviä sekä laatia hallintatoimenpiteet matkustamisen ja työmaatyöskentelyn osalle.

Hätätilannemenettelyiden osalta Rejlersin toimintaohjeiden mukaan jokaiselta toimistolta tulisi löytyä vähintään kaksi ensiaputaitoista henkilöä, jotka ovat suorittaneet SPR:n suositusten mukaisen EA 1 -kurssin. Toimistoilla olisi myös oltava ensiapulaukkuja sekä riittävä määrä sidonta ja haavanhoitotuotteita suhteutettuna toimiston henkilöstön määrään. Ulkomaankomennuksille lähtiessään työntekijä saa halutessaan mukaansa ensiapulaukun. Myös kotimaassa työmaille on mahdollisuus järjestää ensiapulaukku henkilöstön käyttöön. Pelastussuunnitelmat ovat pääsääntöisesti tehtynä toimistoin ja ne katselmoidaan toimistojen katselmoinnin yhteydessä. Pelastautumisharjoituksia on tehty satunnaisesti. Nykyinen menettelytapa täyttää lähtökohtaisesti OHSAS 18001 -standardin vaatimukset, mutta sen toiminnan tarkastaminen on tarpeellista käytännössä ilmenneiden puutteiden osalta.

5.2.4 Järjestelmän arviointi

Järjestelmän arvioimiseksi yrityksen tulee luoda, toteuttaa ja ylläpitää menettelyjä, joilla se voi säännöllisesti mitata ja tarkkailla toiminnan tasoa. Mittareiden tulee olla

yrittäjien tarpeisiin soveltuvia ja niiden tulee antaa tietoa TTT-päämäärien toteutumisesta sekä hallintatoimenpiteiden tehokkuudesta. (OHSAS 18001 2007, 30.) Lisäksi yrityksellä tulisi olla käytössä ennakoivia toiminnan mittareita, joilla voidaan edistää toiminnan tason parantamista ja vammojen vähentämistä (OHSAS 18002 2008, 104).

Nykyjärjestelmässä toiminnan tason mittauksia ja tarkkailua varten Rejlersillä on käytössään mm. henkilöstökysely työntekijöiden tyytyväisyyden arviointiin sekä sairauspoissaolojen ja tapaturmien seurantarjestelmä yhdessä työterveyshuollon kanssa. Läheltä piti -tilanteiden ja turvallisuuspuutteiden raportointia varten on olemassa työkalu intranetissä. Raportoidut tilanteet käsitellään työsuojelutoimikunnassa. Vaikka läheltä piti -tilanteiden ja turvallisuuspuutteiden raportointimenetelmä on olemassa, sen käyttöönotto ei ole onnistunut odotusten mukaisesti. Varsinaisia toimistoilla tehtäviä turvallisuuskierroksia ei nykyjärjestelmässä ole käytössä ja työmaatyöskentelyssä tehtävät turvallisuuskierrokset riippuvat paljon toimialasta ja kyseessä olevasta asiakkaasta tai toimeksiantajasta. Yrityksellä on käytettävissä mittalaitteita mm. valaistuksen, ilmamäärien ja lämpötilojen mittaamiseen. Mittalaitteet ovat valvottuja ja kalibroituja niiltä osin, kun niitä käytetään valvottujen arvojen mittaamiseen.

Lakisäätteisten ja muiden vaatimusten täyttymisen arviointi suoritetaan yrityksen sisäisellä auditoinnilla nykyisen järjestelmän osalta ja se täyttää siten OHSAS 18001 -standardin vaatimukset. Lakisäätteisten vaatimusten täytyminen dokumentoidaan sisäisen auditoinnin muistioon ja niistä syntyvät tallenteet arkistoidaan.

Rejlersillä on nykyjärjestelmässä olemassa menetelmä, jolla se käsittelee tapahtuneet työtapaturmat ja ilmoitetut läheltä piti -tilanteet. Pääsääntöisesti työmaantyöskentelyssä tapahtuneista työtapaturmista on vastuussa yhteisen työmaan työsuojelukoordinaattori, joka aloittaa tutkinnan toiminnassa tapahtuneesta työtapaturmasta. Sekä työmailla että toimistotyössä tapahtuneet työtapaturmat käsitellään toimialan työsuojeluvaltuutetun kanssa sekä työsuojelutoimikunnan kokouksissa, jossa myös päätetään tarvittavista toimenpiteistä tilanteen toistumisen ehkäisemiseksi. Yrityksellä on lisäksi olemassa valmius käsitellä asiat viipymättä, jos tapahtuu suurempi onnettomuus tai kriisi. OHSAS 18001 -standardin (2007, 32) vaatimusten osalta nykyinen menetelmä täyttää standardin vaatimukset, mutta se tulee tarkistaa dokumentoinnin ja tallenteiden säilyttämisen osalta.

Poikkeamien raportoimiseksi Rejlersillä on käytössä raportointimenetelmä laatujärjestelmän osalta. Raportin käsittelystä vastaa tulosityksikön päällikkö ja raportit käsitellään tulosityksikön yksikköpalaverissa. Käsittelyn jälkeen sovitaan tarvittavat korjaavat toimenpiteet ja saatetaan tilanne sekä raportin laatijan että korjaavasta toimenpiteestä vastaavan henkilön tietoon. Kun tehtyjen toimenpiteiden vaikutus on dokumentoitu raporttiin, toimitetaan raportti HSEQ-päällikölle arkistoitavaksi. Poikkeamien raportointimenetelmä on luotu laatujärjestelmälle, mutta se on sovellettavissa myös TTT-järjestelmän käyttöön. Jotta menetelmä vastaa OHSAS 18001 -standardin vaatimuksia, tulee raportoinnin käsittelyketju tarkistaa TTT-järjestelmän osalta.

OHSAS 18001 -standardi vaatii, että yrityksen tulee luoda ja ylläpitää tallenteita, joilla se osoittaa saavutetut tulokset ja sen, että yritys noudattaa TTT-järjestelmänsä ja standardin vaatimuksia. Yrityksen tulee myös osoittaa menettelyt tallenteiden hallintaan. (OHSAS 18002 2008, 114.) Nykyjärjestelmässä Rejlersille syntyy riittävä määrä luettavia, tunnistettavia ja jäljitettävissä olevia tallenteita, joilla saavutetut tulokset ja vaatimusten noudattaminen pystytään osoittamaan. Tallenteiden hallitsemiseksi Rejlersin nykyisessä järjestelmässä on menettelytavat, joilla se turvaa tietokantojen säilymisen ja suojaamisen. Varmuuskopiointitiedostoista otetaan joka yö ja tallenteet niistä sijaitsevat eri rakennuksessa kuin yritys. Tallenteiden hallinta vastaa siten OHSAS 18001 -standardin vaatimuksia.

5.2.5 Sisäinen auditointi ja johdon katselmus

Yrityksellä on oltava käytössä TTT-järjestelmän sisäisen auditoinnin ohjelma, jonka avulla se voi tehdä suunnitellut TTT-järjestelmäauditoinnit. Sisäisillä auditoinneilla määritetään onko TTT-järjestelmä toteutettu oikein ja ylläpidetäänkö sitä suunnitellun mukaisesti. (OHSAS 18002 2008, 116.) Nykyjärjestelmässä Rejlersillä on olemassa sisäisen auditoinnin ohjelma laatu- ja ympäristöjärjestelmille. Auditointeja on tehty kerran vuodessa. Olemassa olevaa menettelytapaa voidaan soveltaa myös TTT-järjestelmän osalta jatkossa. Nykyjärjestelmässä varsinaisia TTT-järjestelmän auditointeja ei ole tehty, mutta osa työturvallisuuteen liittyvistä asioista on käsitelty laatu- ja ympäristöjärjestelmien auditointien yhteydessä, kuten esim. toiminta hätätilanteissa ja pelastussuunnitelmat.

OHSAS 18001 -standardi vaatii lisäksi, että ylimmän johdon tulee katselmoida TTT-järjestelmä suunnitelluin aikavälein varmistaakseen sen jatkuvan soveltuvuuden, riittävyyden ja tehokkuuden. Katselmuksiin tulee sisältyä TTT-järjestelmän, TTT-politiikan ja TTT-päämäärien parannusmahdollisuuksien ja muutosten tarpeen arviointi ja katselmuksesta tulee pitää tallenteita. (OHSAS 18001 2007, 34.) Rejlersillä johdon katselmuksia suoritetaan kerran vuodessa ja niissä varmistetaan järjestelmän soveltuvuus, asianmukaisuus ja vaikuttavuus. Menetelmä on laadittu laatu- ja ympäristöjärjestelmille. Katselmuksiin osallistuvat toimitusjohtaja, HSEQ-päällikkö sekä prosessien omistajat, eli mm. asiakas-, projektit-, talous- ja henkilöstöprosessien vastuuhenkilöt. Katselmuksen puheenjohtajana toimii toimitusjohtaja ja HSEQ-päällikkö esittelee tarkastettavat asiat ja laatii muistion katselmuksesta. Johdon katselmuksen osalta Rejlersillä on käytössään menetelmä, joka vastaa standardin vaatimuksia, mutta se tulee varmistaa toimimaan jatkossa myös TTT-järjestelmän osalta.

5.2.6 Yhteenveto järjestelmän nykytilanteesta

Terveys- ja työturvallisuuskyselyn ja haastattelujen tulosten sekä yrityksen olemassa olevien dokumenttien sisällönanalyysin perusteella voidaan todeta, että Rejlersin nykyinen TTT-järjestelmä toteuttaa OHSAS 18001 -standardin periaatteita, mutta ei sellaisenaan täytä kaikkia standardin vaatimuksia. Tietoa terveydestä ja työturvallisuudesta on olemassa jo nykyisellään paljon sekä työkaluja järjestelmän toteuttamiseksi. Ongelmana on kuitenkin toiminnan epäyhtenäisyys sekä tiedon ja toiminnan ohjeistuksen jalkauttamisen puute. Taulukkoon 2 on koottu OHSAS 18001 -standardin vaatimukset ja nykytilan analyysissä ilmenneet puutteet vaatimuksissa.

Suurimmat puutteet OHSAS 18001 -standardin vaatimukset täyttävän järjestelmän luomiseksi ovat vaarojen tunnistamisessa sekä riskin arvioinnissa erityisesti työmaatyökentelyn osalta sekä kotimaassa että ulkomailla. Myös ohjelma TTT-päämäärien saavuttamiseksi vaatii toimenpiteitä. Yhtenä keskeisenä puutteena ovat epäselvyydet työturvallisuuteen liittyvissä vastuukysymyksissä, erityisesti asiakkaan tiloissa, yhteisillä työmailla sekä ulkomailla työskennellessä. Myös työturvallisuusasioiden perehdyttäminen erityisesti työmaille mentäessä vaatii parantamista. Puutteita löytyy myös järjestelmän dokumentoinnissa sekä toiminnan ohjeistuksessa.

TAULUKKO 2. Nykytila-analyyssissä havaitut puutteet OHSAS 18001 -standardin vaatimuksissa.

Vaatimukset	Havaitut puutteet
4.2 TTT-politiikka	- Poliitiikan dokumentointi puutteellinen sisäisillä ja julkisilla verkkosivuilla
4.3 Suunnittelu	
Vaaran tunnistamisen ja riskien arvioinnin ja hallintatoimenpiteiden määrittäminen	- Toimistojen osalta menettelytapa olemassa mutta riskin suuruuden arviointia ei ole tehty eikä dokumentoitu - Katselmointien toteuttaminen ja niiden tallenteet puutteellisia - Työmaatyöskentelyn vaarojen tunnistamista ja riskin arviointia ei ole tehty
Lakisäätöiset ja muut vaatimukset	Ok
Päämäärät ja ohjelmat	- Päämäärien dokumentointi puutteellinen - Ohjelmaa, jossa esitetään vastuut, keinot, aikataulut ja mittarit päämäärien saavuttamiseksi, ei ole olemassa
4.4 Järjestelmän toteuttaminen ja toiminta	
Resurssit, roolit, vastuut, velvollisuudet ja valtuudet	- Vastuiden ja velvollisuuksien dokumentointi on olemassa mutta se on puutteellinen - Vastuukysymykset työmaatyöskentelyssä osin epäselviä - Vastuukysymykset ulkomaankomennuksilla epäselviä
Pätevyys, koulutus ja tietoisuus	- Koulutusten seurantarjestelmän käyttö vähäistä ja epäyhtenäistä - Perehdyttäminen puutteellista työturvallisuuden osalta uuden työntekijän aloittaessa työt sekä työntekijän lähtiessä työmaa- tai ulkomaankomennukselle
Viestintä	- Sisäisen ja ulkoisen viestinnän ohjeistuksen dokumentointi puutteellinen
Osallistuminen ja yhteistoiminta	- Työntekijöiden osallistumismenettelyjen dokumentointi puutteellinen - Työntekijät eivät ole osallistuneet vaarojen tunnistamiseen ja riskin arviointiin - Yhteistoiminta asiakkaiden/toimeksiantajien kanssa puutteellista
Dokumentointi	- Dokumentointi puutteellista TTT-politiikan, päämäärien, vastuiden, TTT-järjestelmän pääosien ja niiden vuorovaikutusten kuvauksen osalta
Asiakirjojen hallinta	- Asiakirjojen hallinta- ja seurantarjestelmä osin puutteellinen
Toiminnan ohjaus	- Toiminnan ohjeistus puutteellista matkustamisen ja työmaatyöskentelyn osalta
Valmius ja toiminta hätätilanteissa	- Käytännön toiminnan puutteita
4.5 Arviointi	
Toiminnan tason mittaukset ja tarkkailu	- Läheltä piti -tilanteiden raportointi vähäistä - Turvallisuuskierroksia ei ole tehty toimistoilla
Vaatimusten täyttymisen arviointi	Ok
Vaaratilanteiden tutkinta	- Vaaratilanteiden tutkinta puutteellinen dokumentoinnin ja tallenteiden säilyttämisen osalta
Poikkeamat, korjaavat toimenpiteet ja ehkäisevät toimenpiteet	Ok, sovellettava TTT-järjestelmään
Tallenteiden hallinta	Ok
Sisäinen auditointi	Ok, sovellettava TTT-järjestelmään
4.6 Johdon katselmus	Ok, sovellettava TTT-järjestelmään

5.3 Kehittämistoimenpiteet

Toimintatutkimuksen luonteen mukaisesti kehittämistoimenpiteitä suunniteltiin samanaikaisesti nykytilan selvittämisen kanssa. Yksittäisten puutteiden havaitsemisen jälkeen toimenpiteiden suunnittelu puutteiden korjaamiseksi aloitettiin heti. Työsuojelutoimikunnasta koostuva työryhmä kokoontui kuulemaan terveys- ja työturvallisuuskyselyn ja haastattelujen tuloksia ja samalla pohdittiin millä tavoin puutteisiin voidaan vastata, päätettiin osa suoritettavista toimenpiteistä ja nimettiin vastuuhenkilöt niiden suorittamisen käytännön hoitamista varten. Aineistojen analysoinnin tuloksena yritykselle syntyi puutelista, jossa esitetyt toimenpiteet tulisi toteuttaa OHSAS 18001 -standardin vaatimusten täyttämiseksi sekä TTT-järjestelmän käytännön toiminnan parantamiseksi. Yksityiskohtainen puutelista toimitettiin yrityksen käyttöön ja seuraavassa on esitelty yleisemmin tarvittavia toimenpiteitä standardin vaatimusten täyttämiseksi.

5.3.1 Poliitiikan ja järjestelmän suunnittelun kehittämistoimenpiteet

Täyttääkseen OHSAS 18001 -standardin vaatimukset TTT-politiikan määrittelyn osalta, Rejlbersin tulee nykyistä selvemmin tuoda esiin yrityksen sitoutuminen järjestelmän jatkuvaan parantamiseen. Rejlbersin on myös lisättävä politiikan dokumentointia sekä sisäisillä että ulkoisilla verkkosivuilla. Sidosryhmille suunnattua viestintää parannetaan HSE-järjestelmästä laadittavalla esitteellä, joka on saatavissa ulkoisten verkkosivujen kautta, mutta myös paperiversiona asiakastilaisuuksia varten.

Vaarojen tunnistaminen toimistotyöskentelyn osalta päivitetään. Tunnistettujen vaarojen osalta arvioidaan riskien suuruudet sovitun menettelyn mukaisesti. Vuosittaiset HSEQ-katselmoinnit saatetaan ajan tasalle ja sitoudutaan niiden säännölliseen toteuttamiseen ja tulosten dokumentointiin.

Site- eli työmaatyöskentelyn vaarojen tunnistamiseksi ja riskien arvioimiseksi valitaan menetelmä, jolla tunnistaminen ja arviointi toteutetaan. Toimialoittain nimetään vastuuhenkilöt, jotka määrittelevät vaarojen tunnistamisessa läpi käytävät asiat ja laativat ns. chekking-listat. Riskin arvioinnin toteuttavat toimialoittain ryhmät, jotka koostuvat toimialan esimiehestä, vähintään yhdestä työntekijästä sekä työsuojeluvastuutuksesta. Vaarojen tunnistamisen ja riskin arvioinnin menetelmä dokumentoidaan ja tallennetaan

yrityksen intranettiin. Työmaatyöskentelyn HSEQ-katselmoinnissa käytetään chek-king-listoja ja ne suoritetaan vuosittain. Menettelytavan suunnittelussa on erityisesti kiinnitettävä huomiota ulkomaankomennusten vaarojen tunnistamiseen ja riskin arviointiin.

TTT-järjestelmän päämäärät on dokumentoitava sekä suunniteltava ohjelma päämäärien toteuttamiseksi. Ohjelmassa on esitettävä, millä tavoin vastuut ohjelman toteuttamisesta on jaettu, millä keinoin tavoitteisiin päästään ja millä aikataululla ne toteutetaan. Haasteena on luoda mittarit tavoitteen olla alansa tervein yritys vuonna 2020 todentamiseksi. Terveystilannetta mitataan sairauspoissaolojen seurannalla mutta lisäksi toteutetaan terveysasioihin painottuva Terve Rejlers -ohjelma. Ohjelmalla pyritään aktivoimaan yrityksen vähemmän liikkuvia työntekijöitä sekä laatimaan työntekijän energisyyttä mittaava indeksi. Terve Rejlers -ohjelman tarkempi kuvaus on esitetty toimenpiteiden jalkauttaminen luvussa 5.3.4.

5.3.2 Kehittämistoimenpiteet järjestelmän toteuttamiseksi

Työturvallisuuden vastuukysymykset ovat yksi keskeisimmistä asioista TTT-järjestelmän toiminnan kannalta. Vastuukysymysten selkiyttämiseksi niiden dokumentointia on yhtenäistettävä. Tiedot esimiesten vastuualueista on esitettävä heidän toimenkuvissa ja ne on oltava helposti löydettävissä ja tarkastettavissa esim. intranetistä. Lisäksi OHSAS 18001 -standardissa lueteltujen vastuuhenkilöiden, kuten työsuojelutoimikunnan, koulutuksesta vastaavan henkilöstön ja suojavälineistä vastaavien henkilöiden dokumentointi on oltava selvästi esitettynä ja kaikkien saatavilla. Työmaatyöskentelyssä on selvitettävä, kuka on vastuussa työturvallisuusasioista toimittaessa yhteisillä työmailla sekä erityisesti ulkomaankomennusten aikana. Vastuukysymysten läpikäyminen tulisi ottaa osaksi sopimusneuvotteluja asiakkaan kanssa sekä osaksi työntekijän perehdyttämistä ennen työmaalle siirtymistä.

Koulutustarpeiden kartoittaminen on tapahtunut Rejlersillä kehityskeskusteluiden yhteydessä. Jatkossa huolehditaan siitä, että kehityskeskustelut pidetään säännöllisesti ja koulutustarpeet käydään niissä läpi. Koulutusta järjestetään sitä tarvitseville. Koulutusten voimassaolon seurantajärjestelmä otetaan yhteisesti käyttöön yrityksen kaikilla toimialoilla ja se pidetään ajan tasalla. Seurantajärjestelmän käyttö ohjeistetaan ja esimiehet sitoutetaan sen käyttöön.

OHSAS 18001 -standardin vaatimukset työntekijöiden sitoutumisesta ja vastuusta työturvallisuusasioissa toteutetaan vuosittaisilla koulutuspäivillä, joiden osallistujalistat tallennetaan todentamista varten. Koulutuspäivillä todennetaan myös kotimaan työmaatyöskentelyn perehdytys työturvallisuusasioihin. Ylipäänsä uuden työntekijän, työmaatyöskentelyn ja ulkomaankomennusten työturvallisuusasioiden perehdytystä on lisättävä merkittävästi. Ulkomaankomennuksia varten laaditaan ns. perehdytyskansio, jossa käsitellään perusteellisesti työterveys- ja työturvallisuusasiat ulkomaankomennuksen aikana ja joka työntekijän tulee kuitata luettuaan.

Viestintää yrityksen sisällä työterveys- ja työturvallisuusasioista parannetaan. Jo tutkimuksen aikana yrityksen terveyteen liittyvää uutisointia koottiin intranetissä yhteisen ”Health” -kategorian alle. Myös TTT-politiikan määrittely sekä järjestelmän toimintaperiaatteet kootaan yhteisen linkin alle helposti löydettäväksi. Keskustelua terveydestä ja työturvallisuudesta ylläpidetään tietoisuilla, intranetin uutisoinnilla sekä aiheeseen liittyvillä kampanjoinneilla. Ulkoisen viestinnän tehostamiseksi laaditaan HSE-esite, joka voidaan jakaa asiakkaille ja muille sidosryhmille, sekä parannetaan ulkoisten verkkosivujen dokumentointia TTT-politiikan ja järjestelmän käytön osalta.

Koska työntekijöiden osallistumismahdollisuudet työturvallisuusasioissa ovat käytännössä toteutettu pääsääntöisesti työsuojelutoimikunnan kautta, sen roolia korostetaan ja se saatetaan paremmin työntekijöiden tietoisuuteen. Työsuojelutoimikunnan jäsenet ja heidän yhteystietonsa tuodaan tutuiksi työntekijöille. Vastatakseen OHSAS 18001 -standardin vaatimukseen työntekijöiden osallistumismenettelyt on dokumentoitava.

Yhteistoimintaa asiakkaiden ja toimeksiantajien kanssa työturvallisuusasioista on parannettava. Työturvallisuusasioiden huomioon ottamista ja vastuiden selkiyttämistä varten sopimus pohjiin lisätään teksti työturvallisuusasioista. Yhteisillä työmailla työskentelyn ja ulkomaantyöskentelyn vastuista laaditaan selkeä ohjeistus, joka liitetään osaksi koulutuspäivää ja ulkomaanperehdytyskansiota.

5.3.3 Kehittämistoimenpiteet järjestelmän arvioinnin ja auditoinnin toteuttamiseksi

TTT-järjestelmän arvioimiseksi ja toiminnan tason tarkkailemiseksi yrityksen tulee tehostaa läheltä piti -tilanteiden raportointia ja raportointityökalun käyttöä. Toimistoilla on otettava käyttöön turvallisuuskierrokset, jotka toteutetaan HSEQ-katselmoinnin yhteydessä. Työmaatyöskentelyssä panostetaan koulutuksen seurantaan, jolla huolehditaan, että työmaille lähtevien työntekijöiden koulutukset ovat voimassa ja päivitettyinä. Työmaan vaarojen tarkastamisen seuraamiseen harkitaan mobiilisovelluksen käyttöönottoa.

Vaaratilanteiden tutkintaa varten yrityksellä on olemassa menettely, jossa käsitellään tapahtuneet ja ilmoitetut työtaturmat ja läheltä piti -tilanteet. Jatkossa tulee kuitenkin varmistaa vaaratilanteiden tutkinnan tulosten dokumentointi ja tallenteiden syntyminen.

TTT-järjestelmän sisäiset auditoinnit yhdistetään laatu- ja ympäristöjärjestelmien kanssa HSEQ-auditoinneiksi. Sisäisten auditointien määrää lisätään ja ne raportoidaan tallenteiden syntymiseksi. Työntekijöistä perehdytetään riittävä määrä henkilöitä sisäisen auditoinnin toteuttajiksi (esim. työsuojeluvaltuutetut, toimistovastaavat) sekä toiminnan jalkauttamiseksi.

Johdon katselmuksiin suunnitellaan toimintamalli, jossa HSE-eriytetään omaksi katselmukseksi, jotta työterveys- ja työturvallisuusasioiden läpi käynnille voidaan resursoida tarpeeksi aikaa. Katselmointiin osallistuvat toimitusjohtaja, HSEQ-päällikkö sekä henkilöstöhallinnon edustaja. Katselmuksot toimitetaan kerran vuodessa ja ne raportoidaan.

5.3.4 TTT-järjestelmän jalkauttaminen henkilöstölle

Toimintatutkimuksen mukaisessa kehittämistoiminnassa pyritään saamaan aikaan muutos vallitsevaan tilanteeseen (Kananen 2009, 9). Jotta muutoksesta saadaan pysyvä, uusi toimintapa tulee jalkauttaa onnistuneesti ja sitouttaa henkilöstö uudenlaiseen tapaan toimia. Yhtenä tämän tutkimuksen tavoitteista oli pohtia, millä tavoin TTT-järjestelmä saataisiin jalkautettua työntekijöiden keskuuteen. Jalkauttamismenetelmien pohtiminen aloitettiin toimintatutkimuksen luonteen mukaisesti heti kehittämistoimenpiteiden suunnittelun yhteydessä. Jalkauttamismenetelmiä suunniteltiin yhdessä HSEQ-

päällikön kanssa sekä työsuojelutoimikunnasta koostuvassa työryhmässä. Jo käytössä olevia menetelmiä pyrittiin hyödyntämään ja tehostamaan mutta lisäksi suunniteltiin aivan uusia toimintamuotoja, jotta järjestelmä saataisiin tehokkaasti osaksi käytännön toimintaa.

Työyhteisön kehittämisessä on otettava huomioon, että jokaisen työntekijän on ymmärrettävä ja hyväksyttävä uusi toimintatapa pystyäkseen sitoutumaan siihen (Laamanen ja Tinnilä 2009, 41). Stenvallin ja Virtasen (2007, 67) mukaan muutoshankkeen tavoitteisiin ja sisältöön sitoutuminen tapahtuu viestinnän avulla. Erityisesti ylimmän johdon ja esimiesten esimerkki on tärkeässä roolissa järjestelmien jalkauttamisessa. Tässäkin tutkimuksessa tuli selkeästi esiin, että ylimmän johdon toivottiin viestivän terveyden ja työturvallisuuden merkityksestä yrityksessä ja niiden huomioon ottamisen tärkeydestä. Terveys- ja työturvallisuusasioita tulisi ylläpitää keskusteluissa mukana ja korostaa niiden merkitystä kokonaisuuden kannalta.

Viestintää tehostettiin jo tutkimuksen nykytilan selvittämisvaiheessa. Itse tutkimuksesta viestittiin intranetin välityksellä ja näin aihe tuotiin kaikkien nähtävälle ja nostettiin keskusteluihin. Tutkimuksen aikana intranettiin koottiin terveysuutiset oman kategorian alle. Lisäksi intranettiin suunniteltiin pikaviestintämahdollisuutta ajankohtaisille terveys- ja työturvallisuusasioille. Myös tutkimuksessa toteutetun terveys- ja työturvallisuuskyselyn tuloksista koottu raportti julkaistiin intranetissä. Jatkossa viestintää suunniteltiin tehostettavan työturvallisuuskampanjalla, jonka aikana tuotetaan tietoisuuksia työturvallisuudesta ainakin intranetin välityksellä, mahdollisesti myös julistein ja esittein. Lisäksi työturvallisuutta voidaan tuoda esille jakamalla heijastimia ja suosittamalla liukuesteiden käyttöä talvisin tai aurinkosuojainten käyttöä kesäisin. Todettiin, että järjestelmällä alkusammutuskoulutuksia esimerkiksi virkistyspäivien yhteyteen, työturvallisuus voitaisiin tuoda konkreettisesti työntekijöiden keskuuteen lisäten samalla osaamista ja tietoisuutta asiasta. Viestintää on tarkoitus lisätä myös tekemällä yrityksen omaan henkilöstölehteen teemanumeroita terveydestä ja työturvallisuudesta.

Terveyden edistäminen ja terveellisten elämäntapojen noudattaminen haluttiin nostaa yhtenä tärkeimpänä asiana esille. Yrityksessä jatketaan edelleen hyväksi havaittua liikuntaharrastusten sekä terveellisten elämäntapojen tukemista. Näiden lisäksi tarkoituksena on toteuttaa ns. Terve Rejlers -ohjelma. Ohjelmalla pyritään tavoittamaan erityi-

sesti vähemmän liikkuvat työntekijät ja aktivoimaan heitä liikunnan ja terveellisten elämäntapojen pariin. Ohjelmassa työntekijöiden kunnon lähtötaso mitataan kuntotestein ja kehonkoostumusmittauksin. Työntekijöille laaditaan yksilölliset liikuntasuunnitelmat ja asetetaan tavoitteet kunnon kohentamiseksi. Ohjelman loputtua toistetaan kuntotesti ja kehonkoostumusmittaukset. Ohjelman yhtenä tavoitteena on luoda tai ottaa käyttöön sovellus, jolla työntekijät voivat seurata omaa vireystilaansa sekä oman kunto-ohjelmansa tavoitteiden toteutumista. Sovelluksella pyritään kokonaisvaltaiseen hyvinvoinnin parantamiseen. Ohjelman aikana pyritään luomaan yhteistyötä terveyden ja liikunnan edistämiseksi esim. urheiluliikkeiden, urheiluseurojen tai järjestöjen kanssa.

Taulukkoon 3 on koottu yhteen ehdotetut TTT-järjestelmän kehittämis- ja jalkauttamistoimenpiteet.

TAULUKKO 3. TTT-järjestelmän kehittämis- ja jalkauttamistoimenpiteet.

Vaativuudet	Ehdotetut kehittämis- ja jalkauttamistoimenpiteet
4.2 TTT-politiikka	<ul style="list-style-type: none"> - TTT-politiikan dokumentointi sisäisille että julkisille verkkosivuille - Sidosryhmille jaettavan esitteen laatiminen yrityksen TTT-politiikasta (HSE-esite)
4.3 Suunnittelu	
<i>Vaaran tunnistamisen ja riskien arvioinnin ja hallintatoimenpiteiden määrittäminen</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Toimistojen osalta toteutetaan tunnistettujen riskien suuruuden arviointi - HSEQ-katselmoinnit saatetaan ajan tasalle, sitoudutaan niiden säännölliseen toteuttamiseen ja tulosten dokumentointiin - Työmaatyöskentelyn vaarojen tunnistamisen ja riskin arvioinnin toteuttaminen ja menettelytavan dokumentointi - Chekking-listat
<i>Lakisäätöiset ja muut vaatimukset</i>	Ok
<i>Päämäärät ja ohjelmat</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Päämäärien dokumentointi - Ohjelman laadinta, jossa esitetään vastuut, keinot ja aikataulut päämäärien saavuttamiseksi sekä keinot toiminnan mittaamiseksi - Terve Rejlers -ohjelman toteuttaminen
4.4 Järjestelmän toteuttaminen ja toiminta	
<i>Resurssit, roolit, vastuut, velvollisuudet ja valtuudet</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Vastuiden ja velvollisuuksien dokumentoinnin päivittäminen ja yhtenäistäminen - Esimiesten tietoisuuden lisääminen ja selkiyttäminen vastuukysymyksistä - Vastuukysymysten selvittäminen työmaatyöskentelyssä sekä ulkomaankomennusten aikana - Vuosittaisen koulutuspäivän järjestäminen turvallisuuskysymysten läpikäymiseksi - Osallistujalista, jolla voidaan todentaa standardin vaatimusten toteuttaminen
<i>Pätevyys, koulutus ja tietoisuus</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Koulutusten seurantarjestelmän yhtenäistäminen sekä käyttöönotto - Sitouttaminen seurantaan ja sen ajan tasalla pitämiseen - Uuden työntekijän perehdyttämisessä lisätään työturvallisuusasioita - Perehdytysten lisääminen työmaille mentäessä - Laaditaan perehdytyskansio ulkomaankomennuksia varten

Viestintä	- Sisäisten ja ulkoisten viestintämenetelmien dokumentointi - Menetelmien tehostaminen - HSE-esite
Osallistuminen ja yhteistoiminta	- Työntekijöiden osallistumismenettelyjen dokumentointi - Työntekijöiden osallistaminen vaarojen tunnistamiseen ja riskin arviointiin - Tiedotuksen tehostaminen työsuojelutoimikunnan toiminnasta - Yhteistoiminnan lisääminen asiakkaiden/toimeksiantajien kanssa
Dokumentointi	- Dokumentoinnin varmistaminen vaadittujen dokumenttien osalta
Asiakirjojen hallinta	- Asiakirjojen hallinta ja seurantajärjestelmän tarkentaminen TTT-asioiden osalta
Toiminnan ohjaus	- Toiminnan ohjeistuksen parantaminen matkustamisen ja työmaatyöskentelyn osalta
Valmius ja toiminta hätätilanteissa	- Pelastussuunnitelmien saattaminen ajan tasalle kaikilla toimistoilla
4.5 Arviointi	
Toiminnan tason mittaukset ja tarkkailu	- Läheltä piti -tilanteiden raportointikäytännön tehostaminen ja ohjeistaminen - Turvallisuuskierrokset toimistoilla - Koulutuksen seurannan tehostaminen työmailla työskentelevillä
Vaaratilanteiden tutkinta	- Vaaratilanteiden tutkintamenetelmän dokumentointi sekä tarvittavien tallenteiden dokumentoinnin varmistaminen
Poikkeamat, korjaavat toimenpiteet ja ehkäisevät toimenpiteet	- Poikkeamaraportointimenetelmän käytön ohjeistus myös TTT:n osalta
Sisäinen auditointi	- TTT-asioiden yhdistäminen laatu- ja ympäristöjärjestelmien auditointeihin, HSEQ-auditointi - Auditointien määrän lisääminen - Pehdytetään riittävä määrä auditointia
4.6 Johdon katselmus	- HSE:n eriyttäminen omaksi katselmukseksi - Resursoidaan tarpeeksi aikaa katselmuksen suorittamiseen - Toteutetaan ja raportoidaan kerran vuodessa

5.3.5 TTT-järjestelmän yhdistäminen ympäristöjärjestelmän kanssa

Yhtenä tutkimuksen tavoitteena oli edistää TTT-järjestelmän yhdistämistä ympäristöjärjestelmään. Rejlersillä on sertifioitu ISO 14001 -ympäristöjärjestelmä, joka on joiltain osin yhtenevä OHSAS 18001 -standardin kanssa. Järjestelmien yhdistäminen olisi kuitenkin vaatinut ympäristöjärjestelmän perusteellista läpikäyntiä, mikä ei tämän tutkimuksen aikataulun puitteissa ollut mahdollista. Järjestelmien yhdistämisen edistämiseksi laadittiin taulukko, jossa on lueteltu OHSAS 18001 ja ISO 14001 -standardien väliset yhtenevyydet (liite 3). Taulukkoon on merkitty tummemmalla ne kohdat, jotka ovat jo tällä hetkellä menetelmällisesti olemassa Rejlersin nykyisessä TTT-järjestelmässä. TTT-järjestelmän kehittämistoimenpiteitä tehtäessä on otettava huomioon toimenpiteiden yhteensopivuus ympäristöjärjestelmän kanssa, sekä mahdollisen uuden ISO 45001 -standardin vaatimukset niiden valmistuttua.

6 TULOSTEN TARKASTELU

6.1 Tulosten edustavuus ja tutkimuksen onnistuminen

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää Rejlersin nykyiset työterveys- ja työturvallisuuskäytännöt sekä tunnistaa nykyisen TTT-järjestelmän puutteet ja esittää tarvittavat toimenpiteet puutteiden korjaamiseksi OHSAS 18001 -standardin vaatimukset täyttäväksi järjestelmäksi. Lisäksi tavoitteena oli pohtia menetelmiä, joilla parannetut TTT-käytännöt saadaan jalkautettua yrityksen henkilökunnalle ja miten TTT-järjestelmän yhdistämistä ympäristöjärjestelmään voitaisiin edistää.

Nykytilan selvittämiseksi aineistoa kerättiin monipuolisesti haastattelemalla työsuojelutoimikunnan jäseniä sekä lähettämällä kyselylomake yrityksen henkilöstölle. Vastauksia kyselyyn saatiin 256 kpl, mikä on 55,5 % koko kyselymäärästä. Vastausprosenttia voidaan pitää hyvänä, koska yli puolet työntekijöistä vastasi kyselyyn. Lisäksi nykyjärjestelmän puutteita tunnistettiin vertaamalla olemassa olevia dokumentteja OHSAS 18001 -standardin vaatimuksiin. Käytetyillä tiedonhankintamenetelmillä pyrittiin luomaan kattava kuva Rejlersin nykytilanteesta, osallistamaan henkilöstöä tutkimukseen sekä lisäämään tutkimuksen luotettavuutta. Mm. Hirsjärvi ym. (2001, 215) suosittelevat triangulaatiota eli menetelmien yhteiskäyttöä sekä määrällisten että laadullisten tutkimusten luotettavuuden lisäämiseksi. Käytetyillä tiedonkeruumenetelmillä aineistoa saatiin riittävästi ja eri aineistoista saadut tulokset tukivat toisiaan.

Tutkimuksen lähestymistapa oli hyvin käytännönläheinen eli tavoitteena oli saada aikaan todellinen muutos yrityksen toiminnassa. Tähän lähestymistapaan vastasi hyvin toimintatutkimus, joka painottaa käytännönläheistä tutkimusotetta, jossa tutkimus tapahtuu osana toimintaa ja yhteistyössä sen jäsenten kanssa. Toimintatutkimukselle on luonteenomaista, ettei sille ole päätepistettä, vaan toiminta jatkuu jatkuvan parantamisen periaatteen mukaisesti syklistä toiseen (Kananen 2009, 9–10). Tässä raportissa on raportoitu toimintatutkimuksen ensimmäisen syklin suunnittelu- ja toteutusvaiheita. Tarvittavat toimenpide-ehdotukset OHSAS 18001 -standardin vaatimukset täyttävän järjestelmän laatimiseksi saatiin tehtyä ja osa toimenpiteiden toteuttamisesta aloitettua. Järjestelmien vaatimien toimenpiteiden toteuttaminen ja jalkauttaminen sekä toiminnan seuranta ja arviointi toteutuu jatkossa yrityksen toimesta itsenäisesti.

Tutkimuksen tavoitteena oli lisäksi edistää TTT-järjestelmän yhdistämistä ympäristöjärjestelmään yhteisen HSE-käsikirjan laatimiseksi. Järjestelmien integrointi jäi pintapuoliseksi, koska se olisi vaatinut syvällistä perehtymistä Rejlersin ympäristöjärjestelmään, mitä ei aikataulullisista syistä pystytty toteuttamaan. Laadittu taulukko OHSAS 18001 ja ISO 14001 -standardien yhteneväisyyksistä on tärkeää huomioida TTT-järjestelmän kehittämistoimenpiteitä toteutettaessa. Kokonaisuudessaan OHSAS 18001 -standardin mukaisen työterveys- ja työturvallisuusjärjestelmän laatimisen voi siis katsoa edistävän HSE-käsikirjan laatimista ja luovan hyvän pohjan järjestelmien yhdistämiselle.

6.2 Nykytilanne

Olemassa olevien dokumenttien läpikäynti ja käytännön toiminnan selvittäminen osoittivat sen, että Rejlersillä on jo olemassa hyvä perusta, josta lähteä rakentamaan OHSAS 18001 -standardin mukaista työterveys- ja työturvallisuusjärjestelmää. Tietoa ja toimintamenetelmiä on olemassa runsaasti, mutta käytännön toiminta ei kaikilta osin vastaa yrityksen toimintaohjeita. Tämä tuli esiin mm. siinä, ettei työturvallisuuden tarkastaminen ollut kaikilla osa rutiinia työmaille mentäessä, perehdyttäminen oli osin puutteellista eivätkä vastuukysymykset olleet kaikille selvillä etenkin työmaatyöskentelyssä tai ulkomaankomennuksilla.

Ylipäätään työturvallisuuteen suhtauduttiin kuitenkin positiivisesti ja sitä pidettiin tärkeänä. Tämä on hyvä viesti, sillä työntekijöiden asenteet kertovat paljon työpaikan turvallisuuskulttuurista. Jos turvallisuuskulttuuri on huono, saattaa työtapaturmia ja vaaratilanteita aiheutua, vaikka turvallisuuden kannalta tärkeät asiat kuten työvälineet, ohjeistukset ja työympäristö, olisivat kunnossa. Työntekijät ottavat tällöin tietoisia riskejä ja toimivat yrityksen virallisten ohjeiden ja toimintatapojen vastaisesti. (Työterveyslaitos 2009, 15.)

OHSAS 18001 -standardin mukaisen järjestelmän laadinnan Rejlersille tekee haastavaksi se, että yritys toimii monella eri toimialalla ja usein työ tehdään yhteisillä työmaille. Myös ulkomaankomennukset tuovat omat erityispiirteensä työhön. Työmaatyöskentelyssä ja ulkomaankomennuksilla korostuukin perehdyttämisen ja työn opastuksen tärkeys. Perehdyttäminen ja työn opastus on osa ennakoivaa työsuojelua ja puutteet työn opastuksessa ovatkin yleisimpiä työtapaturmien syitä (Työturvallisuuskeskus

2010, 8). Hyvässä perehdytyksessä ja työnopastuksessa kuuluu korostaa turvallisia työtapoja ja tuoda esille työssä mahdollisesti esiintyviä vaaratekijöitä. Työnopastajan on hallittava hyvin opettamansa työn käytännön turvallisuusvaarat. (Työturvallisuuskeskus 2009a, 5.) Työnopastusta tarvitaan uuden työntekijän aloittaessa työt yrityksessä mutta myös muun muassa silloin, kun työtehtävät tai työmenetelmät vaihtuvat (Työturvallisuuskeskus 2010, 8).

Ulkomaankomennusten osalta tulee kiinnittää erityistä huomiota perehdyttämiseen. Työntekijän perehtyminen ulkomaankomennuksen tiedossa oleviin ja ennalta arvattaviin olosuhteisiin luo työntekijälle turvallisuuden tunnetta, jolla puolestaan edistetään työssä viihtymistä. Lähtökohta tulisi olla, että kohdemaassa voi työskennellä yhtä turvallisesti kuin kotimaassa. Työnantajan ja erityisesti esimiesten, työsuojeluvaltuutettujen ja työterveyshuollon olisi hyvä tietää, millaiset työskentelyolosuhteet ulkomailla on, miten kohdemaahan matkustetaan sekä miten siellä liikutaan. Turvallisen ulkomaantyöskentelyn perustana on yrityksen turvallisuuspolitiikan pohjalta tehty toimintaohje sekä kohdemaasta tehdyt turvallisuusanalyysit ja erityistoimenpiteet. Hyvien matkustus- ja käyttäytymisohjeiden laatiminen edellyttää yksinkertaisia malleja, niiden käyttöönottamista ja koulutusta. Erityisen tärkeää on välittää kokemusperäistä tietoa toisilta työntekijöiltä matkustamisen eri vaiheista ja tilanteista. (Työturvallisuuskeskus 2009b, 1.) Tähän haasteeseen Rejlersillä suunniteltu ulkomaankomennusten perehdytyskansio vastaa hyvin.

Nykytilanteessa myös vastuukysymysten selkiyttäminen erityisesti työmaatyöskentelyn osalta on tärkeää toimivan työturvallisuusjärjestelmän luomiseksi Rejlersille. Esimiehille on korostettava heidän vastuuta työturvallisuusasioista ja sitoutettava heidät järjestelmän toimintatapaan. Ismail ym. (2011, 420–422) ovat todenneet, että järjestelmän käyttöönotolle, sen toiminnan onnistumiselle sekä henkilöstön sitoutumiselle on merkittävää johdon asennoituminen ja sitoutuminen toimintaan. Johdon näkyvä sitoutuminen ja riittävä resursointi viestittävät henkilöstölle johdon olevan kiinnostunut turvallisuuden parantamista sekä hyvän turvallisuuskulttuurin luomisesta. Keskeistä turvallisuusjohtamisessa on turvallisuuden ja terveyden edistäminen jokapäiväisessä toiminnassa ja jatkuva turvallisuuden parantaminen. Hyvää turvallisuuskulttuuria ei kuitenkaan synny ilman henkilöstön sitoutumista turvallisuuden parantamiseen. Henkilöstön

sitoutumista voidaan parantaa ottamalla heidät mukaan turvallisuustoimintaan, kuuntelemalla henkilöstön mielipiteitä turvallisuudesta sekä tekemällä parannusehdotuksia henkilöstön näkemykset huomioon ottaen.

Työterveyden edistäminen mm. liikunnan keinoin koettiin Rejlersillä hyväksi asiaksi ja sen koettiin edistävän työssä viihtyvyyttä. Suurin osa piti liikuntaharrastusten tukemista positiivisena asiana, vaikka yhteisten liikuntatapahtumien painottumista kilpailuihin hieman kritisoiinkin. Työterveyslaitoksen (2011) mukaan liikunnalla on keskeinen rooli työ- ja toimintakykyä uhkaavien tai heikentävien sairauksien ennaltaehkäisyssä ja hoidossa. Liikunta vahvistaa työntekijöiden fyysisiä ja psyykkisiä voimavaroja ja vähentää sairastumista. Työntekijöiden säännöllinen liikkuminen näkyy mm. vähäisempinä sairauspoissaoloina sekä parempana stressinhallinta- ja rentoutumiskykynä. Se vaikuttaa myös positiivisesti työsuoritukseen ja työkykyyn. Työntekijä voi huolehtia liikkumisestaan sekä työmatkoilla että vapaa-ajallaan, mutta myös työhön on hyvä sisällyttää lyhyitä liikkumishetkiä, mikä Rejlersillä on toteutettu mm. taukoliikuntamahdollisuuksina toimistoilla.

6.3 Järjestelmien ja niiden yhdistämisen hyödyt

Turvallisuuden ja työhyvinvoinnin huomioon ottamisen merkitys on korostunut yrityksissä ja noussut vastuullisuuskysymyksissä ympäristöasioiden rinnalle. Yritysvastuun sosiaalinen ulottuvuus sisältää mm. henkilöstön hyvinvoinnin edistämisen, työturvallisuuden parantamisen ja osaamisen kehittämisen yli lainsäädännön ja työehtosopimusten velvoitteiden (Harmaala & Jallinoja 2012, 20). Työturvallisuutta ei nähdä työtä hidastavana ja tuottavuutta vähentävänä tekijänä, vaan sen huomioiminen katsotaan pitkällä tähtäimellä johtavan parempaan ja tuottavampaan toimintojen ohjaukseen. Organisaatiot, jotka hallitsevat työturvallisuusasiat, hallitsevat myös muut liiketoimintansa osa-alueet hyvin sekä tekevät kannattavaa tulosta. (Rahimi 1995.)

Merkittävä kannustin toiminnan parantamiselle on usein sidosryhmien vaatimukset. Näihin vaatimuksiin on useissa yrityksissä pyritty vastaamaan erilaisten järjestelmien, kuten ympäristö-, laatu- ja työterveys- ja työturvallisuusjärjestelmien, laatimisella, kuten tämänkin työn kohdalla. Sertifioitujen järjestelmien etuna on se, että ne parantavat yrityksen luotettavuutta, jota monet sidosryhmät juuri edellyttävät. Niillä voidaan myös

parantaa yrityksen tehokkuutta ja tuottavuutta sekä auttaa keskittymään yrityksen tavoitteisiin ja asiakkaan odotuksiin. Järjestelmän myötä yritys voi myös paremmin todentaa oman toimintansa niin nykyisille kuin uusillekin asiakkaille. Myös asiakastytyväisyyttä saadaan parannettua palvelun laadun paranemisen myötä. (ISO Central Secretariat ym. 2010, 17.) Tervosen (2001, 116) mukaan sertifioitujen järjestelmien hyötyjä ovat lisäksi menettelytapoihin liittyvien ongelmien parempi tiedostaminen, parempi toiminnan ohjaus ja menettelytapoihin liittyvien ongelmien ratkaisun helpottuminen.

Järjestelmien käyttöönottoa on kuitenkin leimannut se, että ne on otettu käyttöön itsenäisinä kokonaisuuksina, mikä on saattanut hyvistä pyrkimyksistä huolimatta johtaa kokonaisuuden kannalta tehoittomaan resurssien käyttöön. Järjestelmien vaikuttavuuden arvioinnissa tuleekin ottaa huomioon myös se, että pelkkä järjestelmän olemassaolo ei vielä takaa positiivisia vaikutuksia toiminnan tasoon. (Leino 2002, 21.) Yrityksillä on tarve luoda mittareita kestäväälle toiminnalle mutta vastaavatko mittarit todella oikeisiin kysymyksiin parantuneesta ympäristön ja terveyden ja turvallisuuden huomioimisesta, saati kestävästä taloudellisesta toiminnasta (ks. esim. Montgomery & Sanches 2002).

Järjestelmien tehokkuuden lisäämiseksi ja resurssien käytön järjeistämiseksi eri järjestelmien integrointi yhdeksi toimintajärjestelmäksi on suositeltavaa. OHSAS 18001 ja ISO 14001 -standardien osalta integrointi on luontevaa, koska mm. toimintapolitiikkojen luominen, suunnittelu, toteutus, tarkastus, korjaavat toimenpiteet ja johdon arvioinnit ovat niille yhteisiä elementtejä. Uuden ISO 45001 -standardin valmistuessa on oletettavaa, että järjestelmien yhdistäminen on entistä helpompaa.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä työssä laadittiin suunnitelma OHSAS 18001 -standardin mukaisen järjestelmän rakentamiselle Rejlers Oy:lle. Järjestelmän käyttöönotto tulee vaikuttamaan positiivisesti yrityksen ulkoiseen yrityskuvaan. Sertifioitu järjestelmä viestii asiakkaille ja muille sidosryhmille, että Rejlers ponnistelee turvallisen työympäristön puolesta. Järjestelmä tuo yritykselle hyötyä muun muassa ennaltaehkäisemällä tapaturmia, sairauksia ja työterveysongelmia aiempaa paremmin. Sen avulla Rejlers pystyy lisäksi tunnistamaan työturvallisuuden riskit, parantamaan työskentelytapoja sekä lisäämään tietoisuutta työturvallisuudesta.

Jo tutkimuksen kuluessa nähtiin selvästi, että tietoisuus työturvallisuudesta lisääntyi tiedotuksen ja yleisten kahvipöytäkeskustelujen myötä. Taso ei kuitenkaan ole riittävä, vaan jatkossa onkin erityisen tärkeää toteuttaa suunnitellut OHSAS 18001 -standardin vaatimat toimenpiteet, sekä muut suunnitellut työturvallisuuden parantamisen ja terveyden edistämisen toimenpiteet. Näin saavutettu taso pystytään ylläpitämään ja työntekijöiden luottamus säilytetään. Toimenpiteiden suorittamiseksi tulee varata riittävät resurssit, osoittaa johdon ja esimiesten sitoutuminen sekä varata riittävästi aikaa toimenpiteiden suorittamiseen. Lisäksi keskustelua pitää jatkossakin pitää yllä mm. kehittämistoimenpiteissä ehdotetuilla tiedoiskuin, kampanjoinnein sekä johdon esimerkein.

LÄHTEET

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 1999. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere. Vastapaino.

Fernández-Díaz, Elia, Calvo, Adelina, Rodríguez-Hoyos, Carlos 2014. Towards a collaborative action research in Spain to improve teaching practice. *Educational Action Research*. Vol. 22 Issue 3, p. 397–410.

Flinck, Marja 2005. Itse teossa: toimintatutkimus ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveystieteiden henkilöstön työssä jaksamisen kehittämishankkeesta vuosilta 2000–2002. Väitöskirja. Turun yliopisto 2005

Foster, Jennifer, Gosset, Sarah, Burgor, Rosa, Cáceres, Ramona, Tejada, Carmen, Dominguez García, Luis, Ambrosio Rosario, Angel, Almonte, Asela & Perez, Lydia J. 2015. Improving Maternity Care in the Dominican Republic: A Pilot Study of a Community-Based Participatory Research Action Plan by an International Healthcare Team. *Journal of Transcultural Nursing*. Vol. 26 Issue 3, p. 254–260.

Harmaala, Minna-Maari & Jallinoja, Jaana 2012. Yritysvastuu ja menestyvä liiketoiminta. Sanoma Pro. Helsinki.

Hietala, Anu 2015. Laatutoiminnan käynnistäminen liike- ja mainoslahjayrityksessä. Opinnäytetyö. Tampereen ammattikorkeakoulu.

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2000. Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki, Yliopistopaino.

Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2001. Tutki ja kirjoita. Kirjayhtymä Oy.

Huang, Hilary, Bradbury 2010. What is good action research? Why the resurgent interests? *Action Research* Vol. 8 (1), 93–109. SAGE Publications. PDF-dokumentti. <http://www.ohsu.edu/xd/education/schools/school-of-medicine/departments/basic->

science-departments/division-of-management/people/upload/arj_whatishgoodar.pdf. Ei päivitystietoja. Luettu 19.2.2016.

Inspecta Group 2013. Työterveys ja työturvallisuus. Uusi standardi ISO 45001 selkokielellä. WWW-dokumentti. <http://www.inspecta.com/fi/Palvelut/Koulutus/Kurssit-jaseminaarit/Kurssit/Suomi/Uusi-standardi-ISO-45001-selkokielella/>. Ei päivitystietoja. Luettu 7.4.2016.

Ismail, Zubaidah, Doorstdar, Samad, Harun, Zakaria 2012. Factors influencing the implementation of safety management system for construction sites. *Safety Science* 50, 3, p. 418–423.

ISO Central Secretariat & International Trade Centre & Suomen Standardisoimisliitto SFS ry, 2010. ISO 9001 pk-yrityksille. Kuinka toimia. Ohjeita tekniseltä komitealta ISO / TC 176.

Juutinen, Sirpa & Steiner, Maj-Lis 2010. Strateginen yritys vastuu. Helsinki. WSOYpro Oy.

Kananen, Jorma 2009. Toimintatutkimus yritysten kehittämisessä. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja -sarja. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kantonen, Päivi 2011. Muutosprosessi pk-yrityksessä – Viestinnän ja markkinoinnin näkökulmia. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Humanistinen tiedekunta.

Kuula, Arja 1999. Toimintatutkimus. Kenttätyötä ja muutospyrkimyksiä. Vastapaino.

Kyngäs, Helvi & Vanhanen Liisa 1999. Sisällön analyysi. *Hoitotiede* 11, 3–12.

Laamanen, Kai 2005. Johda suorituskyyä tiedon avulla. Ilmiöstä tulkintaan. Tampere. Tammer-Paino Oy.

Laamanen, Kai & Tinnilä, Markus 2009. Prosessijohtamisen käsitteet. Espoo: Redfina Oy

Laatuakatemia 2010. Laatutyökaluja. WWW-dokumentti. <http://www.koti-posti.net/tuurala/PDCA.htm>. Päivitetty 6.7.2010. Luettu 18.3.2016.

Leino, Antti 2002. Työterveys-, työturvallisuus ja ympäristöjärjestelmät. Yhdistetyn järjestelmän rakentaminen ja käyttöönotto. Työturvallisuuskeskus 2002, 2.

Linturi, Hannu 2000. Toimintatutkimus. NexusDelfix 2004. WWW-dokumentti. http://nexusdelfix.internetix.fi/fi/sisalto/materiaalit/2_metodit/5_activitix?C:D=61566&C:selres=61566. Päivitetty 26.7.2003. Luettu 13.4.2016.

Löfman, Päivi 2004. Reumapotilaan itsemääräämisen edistäminen: hoitotyön kehittäminen osallistavan toimintatutkimuksen avulla. Lisensiaattityö. Kuopion yliopisto, hoitotieteen laitos.

Manka, Marja-Liisa 1999. Toptiimi: kohti tuottavaa, oppivaa ja positiivista työyhteisöä sekä henkilökohtaista hyvinvointia. Väitöskirja. Tampereen yliopisto. Ammattikasvatuksen tutkimuskeskus 1999.

Montgomery, Rosemary & Sanches, Luisa 2002. Efficiency: The sustainability criterion that provides useful guidance for statistical research. *Statistical Journal of the United Nations ECE* 19 (2002), p. 29–40. IOS Press.

OHSAS 18001 2007. Työterveys- ja työturvallisuusjohtamisjärjestelmät. Vaatimukset. Helsinki. Suomen Standardisoimisliitto SFS.

OHSAS 18002 2008. Työterveys- ja työturvallisuusjohtamisjärjestelmät. Ohjeita OHSAS 18001:n soveltamiseksi. Helsinki. Suomen standardoimisliitto SFS.

Olsson, Erik & Lau, Malena 2015. When one size does not fit all: Using participatory action research to co-create preventive healthcare services. *Action Research* Vol. 13 Issue 1, p. 9–29.

Rahimi, Mansour 1995. Merging strategic safety, health and environment into total quality management. *International Journal of Industrial Ergonomics* 16 (1995), p. 83–94.

Rejlers 2016. Rejnet, yrityksen intranetti. Ei julkisesti saatavilla.

Saaranen, Terhi 2006. Promotion of school community staff's occupational well-being in co-operation with occupational health nurses: participatory action research in Eastern Finland in 2001–2004. Väitöskirja. Kuopion yliopisto.

SFS 2016. ISO 14001 – maailman tunnetuin ympäristöjärjestelmämalli. Suomen Standardisoimisliitto Ry. WWW-dokumentti. http://www.sfs.fi/julkaisut_ja_palvelut/ tuotteet_valokeilassa/iso_14000_ymparistojohtaminen/ymparistojarjestelma#Ympristj-rjestelmstandardit. Ei päivitystietoja. Luettu 3.4.2016

SFS-EN ISO 14001 2015. Ympäristöjärjestelmät. Vaatimukset ja niiden soveltamisohjeita. Helsinki. Suomen standardisoimisliitto SFS ry.

Stenval, Jari & Virtanen, Petri 2007. Muutosta johtamassa. Helsinki. Edita.

Sulonen, Katriina 2004. Opetussuunnitelman uudistamistyö opettajan ammatillisen kasvun välineenä – kohteena peruskoulun kotitalouden opetus. Kotitalous- ja käsityötieteiden laitoksen julkaisuja 13. Helsingin yliopisto. PDF-tiedosto. <http://ethesis.helsinki.fi/julkaisut/kas/kotit/vk/sulonen/opetussu.pdf>. Ei päivitystietoja. Luettu 3.4.2016.

TEM 2015. Vastuullisuusraportointi: Uudet tuulet puhaltavat, EU eturintamassa. WWW-dokumentti. <https://www.tem.fi/yritykset/yhteiskuntavastuu/vastuullisuusraportointi>. Päivitetty 13.11.2015. Luettu 5.4.2016.

Tervonen, Antero 2001. Laadun kehittäminen suomalaisissa yrityksissä. Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu. Väitöskirja 113.

Torvelainen, Raija & Tolonen, Liisa 2014. Ohjauksen turvin turvallisesti kotiin polven tekonivelleikkauspotilaan ohjausprosessin kehittäminen. Ylempi AMK-opinnäytetyö. Mikkelin ammattikorkeakoulu. PDF-tiedosto. <http://www.urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2014062513237>. Ei päivitystietoja. Luettu 3.4.2016.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2013. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Hansaprint Oy, Vantaa.

Työsuojeluhallinto 2010. Turvallisuusjohtaminen. Työsuojeluoppaita ja -ohjeita 35. Aluehallintovirasto.

Työterveyslaitos 2009. Työsuojelun perusteet. Helsinki: Työterveyslaitos.

Työterveyslaitos 2011. Liikunta työhyvinvoinnin tukena. WWW-dokumentti. http://www.ttl.fi/fi/tyohyvinvointi/elintavat_ja_tyokyky/liikunta/Sivut/default.aspx. Päivitetty 30.6.2011. Luettu 5.4.2016.

Työturvallisuuskeskus 2009a. Työhön perehdyttäminen ja opastus – ennakoivaa työsuojelua. PDF-dokumentti. http://www.tyoturva.fi/files/800/Tyohon_perehdyttaminen2009.pdf. Ei päivitystietoja. Luettu 23.3.2016.

Työturvallisuuskeskus 2009b. Turvallisesti työmatkalla ulkomailla. PDF-dokumentti. http://www.nolla.fi/files/44/turvallisesti_tyomatalla_ulkomailla_2009.pdf. Ei päivitystietoja. Luettu 6.4.2016.

Työturvallisuuskeskus 2010. Työturvallisuus ja työterveys työpaikalla.

Työturvallisuuskeskus 2016. Vaaratekijöiden tunnistaminen ja riskien arviointi. WWW-dokumentti. <http://www.ttk.fi/riskienarviointi>. Ei päivitystietoja. Luettu 6.4.2016.

Työturvallisuuslaki (738/2002). WWW-dokumentti. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738#L2P10>. Ei päivitystietoja. Luettu 22.3.2016.

HAASTATTELURUNKO

- Tausta
- Pehdyttäminen
- Työsuojelutoimikunnan toiminta
- Vaarojen arviointi, riskin tunnistaminen
- Vaaranpaikat omalla toimialalla
- Työturvallisuuskoulutus
- Viestintä
- Työturvallisuuspuutteet, työtaturmat, läheltä piti -tilanteet
- Raportointi työtaturmista, läheltä piti tilanteista
- Työturvallisuuden riittävä huomiointi
- Työturvallisuuden vastuu kysymykset
- Toiminta työmailla
- Parannusehdotuksia

TERVEYS- JA TYÖTURVALLISUUSKYSELY

Terveys- ja työturvallisuuskysely

1. Toimisto, jossa työskentelen *

Hämeenlinna

2. Rooliini kuuluvia tehtäviä:

- Teen tarjouksia
- Teen sopimuksia asiakkaiden kanssa
- Toimin lähiesimiehenä
- Toimin linjajohdossa

3. Olen työskennellyt Rejlersillä

- alle 5 vuotta
- 5 - 10 vuotta
- yli 10 vuotta

Perehdyttäminen

4. Aloittaessani työt Rejlersillä sain mielestäni riittävän perehdytyksen omaan työtehtävääni *

- Kyllä
- En

5. sekä organisaation toimintaan. *

- Kyllä
- En

6. Omasta mielestäni tunnen nyt Rejlersin yleiset käytännöt riittävällä tasolla *

- Kyllä
- En
- En osaa sanoa

7. Perehdytyksessä käsiteltiin seuraavia asioita:

(voit valita useampia vaihtoehtoja)

- Johtamisjärjestelmän esittely
- Laatujärjestelmä
- Ympäristöjärjestelmä
- Työterveyshuolto
- Pelastussuunnitelma
- Työturvallisuus
- Henkilösuojavarusteet
- Työtä ohjaava henkilö
- Kummihenkilö
- Alakohtaiset ohjeet/ erikoisvaatimukset (kone- tai sähköturvallisuusvaatimukset ja ohjeistus, site-toiminnan ohjeet)
- Ei mitään edellä mainituista

8. Perehdytyksen jälkeen olen seurannut toiminnan muutoksia ja päivittänyt tietojani käytännön asioista.

- Kyllä
- En
- En osaa sanoa

Työturvallisuus

9. Minulla on voimassa seuraavat työturvallisuuskoulutukset:

Voit valita useita vaihtoehtoja

- Työturvallisuuskortti
- Sähkötyöturvallisuuskortti
- Sähköensiapu
- EA 1
- Jokin muu, mikä

10. Ovatko työtehtävääsi koskevat työturvallisuusvaatimukset sinulle tuttuja? *

- Tunnen vaatimukset hyvin
- Tunnen vaatimuksia jonkin verran
- Olen kuullut vaatimuksista
- En tunne vaatimuksia

11. Ovatko työturvallisuuteen liittyvät vastuukysymykset sinulle tuttuja? *

- Tunnen vastuukysymykset hyvin
- Tunnen vastuukysymyksiä jonkin verran
- En juurikaan tunne vastuukysymyksiä
- Vastuukysymykset eivät liity minun työhöni

12. Tarkastan työturvallisuuden ennen työsuorituksen alkamista (muualla kuin toimistossa tehtävät työt) *

- Aina
- Joskus
- En koskaan
- Työskentelen vain toimistolla

13. Työtehtävissäni on tullut vastaan puutteita työturvallisuudessa *

- Useasti
- Jonkin verran
- Harvoin
- Ei koskaan
- En osaa sanoa

14. Olen huomannut puutteita työturvallisuudessa

- Rejlbersin omalla toimistolla
- Asiakkaan toimisto- tai tuotantotiloissa
- Asennustyömaalla tai tuotantolaitoksessa
- En ole huomannut puutteita

15. Olen tehnyt havaitsemistani puutteista Läheltä piti -ilmoituksen

- Kyllä
- En
- En, mutta olen tiedottanut asiasta muuta kautta
- En tiedä mikä Läheltä piti -ilmoitus on

16. Minulle on tapahtunut työtapaturma (huomioidaan lääkäriissä/terveydenhoitajalla käynnin vaatineet tapahtumat koko työhistoriasta) *

- ei koskaan
- 1-2 kertaa
- 3 kertaa tai useammin

17. Jos sinulle on tapahtunut työtapaturma, millainen?

100 merkkiä jäljellä

18. Jos sinulle on tapahtunut työtapaturma Rejlbersin aikana, onko tapahtuma dokumentoitu?

- Kyllä, tein raportin itse. Mitä kautta?
- Vakuutusyhtiöön on tehty tapaturmailmoitus
- Tapaturmaa ei ole erikseen dokumentoitu
- En tiedä onko tapahtumaa dokumentoitu

19. Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä?

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
Työturvallisuuden huomioiminen työssäni on tärkeää	☐	☐	☐	☐	☐
Otan työturvallisuuden huomioon aina työskennellessäni	☐	☐	☐	☐	☐
Tiedän kuka on vastuussa työturvallisuudesta omassa työympäristössäni	☐	☐	☐	☐	☐
Työturvallisuutta tulisi huomioida työssäni työssäni nykyistä enemmän	☐	☐	☐	☐	☐
Työturvallisuutta tulisi huomioida työssäni työssäni nykyistä vähemmän	☐	☐	☐	☐	☐
Työturvallisuuden huomioiminen hidastaa hidastaa työntekoa	☐	☐	☐	☐	☐
Työturvallisuuden huomioiminen aiheuttaa lisäkustannuksia	☐	☐	☐	☐	☐
Työturvallisuus on vain pakollinen haitta työtehtävissäni	☐	☐	☐	☐	☐
Työturvallisuus ei liity työtehtäviini	☐	☐	☐	☐	☐

20. Aikataulu työtehtävissäni

- On yleensä sopiva työtehtävät huomioon ottaen
- On joskus liian tiukka ja aiheuttaa kiirettä
- Aikataulu on aina liian tiukka ja kiire on kokoaikainen

21. Mitkä ovat suurimpia vaaratilanteiden aiheuttajia työssäsi?

500 merkkiä jäljellä

Terveys

Valitse seuraavissa kysymyksissä tilannettasi parhaiten kuvaava vaihtoehto

22. Kehityskeskustelu

- on pidetty vuosittain
- on pidetty satunnaisesti
- ei ole pidetty lainkaan
- ei ole pidetty, mutta olen ollut Rejlersillä alle vuoden

23. Koen terveyteni

- hyväksi
- melko hyväksi
- melko huonoksi
- huonoksi
- en osaa sanoa
- en halua että terveydestäni kysellään

24. Liikun viikoittain (harrastukset + hyötyliikunta)

- en juuri lainkaan
- 1-3 tuntia
- 3-5 tuntia
- yli 5 tuntia

25. Koen työni stressaavaksi

- usein
- joskus
- harvoin
- en koskaan

26. Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä?

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
Työnantajan tulee edistää enemmän työntekijöiden liikkumista esim. liikuntaseteleillä tms.	☐	☐	☐	☐	☐
Yhteiset liikuntatapahtumat edistävät työntekijöiden viihtyvyyttä	☐	☐	☐	☐	☐
Työnantaja voi esimerkiksi vaikuttaa työntekijöiden asennoitumiseen terveyteen liittyvissä kysymyksissä	☐	☐	☐	☐	☐
Liikunnan merkitystä korostetaan liikaa työpaikallani	☐	☐	☐	☐	☐
En halua yhdistää liikuntaa työhöni, se kuuluu vapaa-aikaani	☐	☐	☐	☐	☐

27. Minulle on aiheutunut työtehtävistäni terveydellistä haittaa

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

28. Minulla on todettu jokin ammattitauti

- Kyllä
- Ei

Ulkomaankomennukset**29. Olen työskennellyt ulkomaankomennuksilla ***

- Kyllä
- En

Jos vastasit "en", sinut ohjataan ulkomaankomennuksiin liittyvien kysymysten yli.

30. Ennen ulkomaankomennukselle lähtöä sain riittävän ohjeistuksen ja perehdytyksen matkan ajalle

- Kyllä
- En
- En osaa sanoa

31. Käsiteltiinkö työturvallisuusasioita ennen komennukselle lähtöä?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

32. Käytiinkö työturvallisuusasioita läpi kohdemaassa?

- Kyllä, perusteellisesti
- Kyllä, jonkin verran
- Ei juuri lainkaan

33. Onko ulkomaan komennuksilla tullut vastaan työturvallisuuspuutteita?

- On, useasti. Millaisia?
- On, jonkin verran. Millaisia?
- Harvoin
- Ei lainkaan

34. Ovatko työturvallisuuden vastuukysymykset olleet sinulle selviä ulkomaankomennuksen aikana?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

35. Jos ulkomaankomennuksen aikana tapahtuisi työtapaturma tai sairastuisit, tiedätkö keneen ottaa yhteyttä ja miten toimia?

- Kyllä
- En
- En osaa sanoa

36. Mitkä ovat mielestäsi suurimpia työturvallisuutta vaarantavia asioita ulkomaankomennuksen aikana?

500 merkkiä jäljellä

Ympäristö

37. Kuinka hyvin tunnet Rejlersin ympäristöjärjestelmän?

- Tunnen sisällön hyvin
- Tunnen sisältöä jonkin verran
- Olen kuullut ympäristöjärjestelmästä
- Kuulen ympäristöjärjestelmästä nyt ensimmäistä kertaa

38. Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
Pyrin aina ottamaan ympäristöasiat huomioon työssäni	☐	☐	☐	☐	☐
Esittelen asiakkaalleni ympäristön kannalta parempia vaihtoehtoja	☐	☐	☐	☐	☐
Tiedän miten työssäni tekemäni valinnat vaikuttavat ympäristöön	☐	☐	☐	☐	☐
Valitsen työssäni, jos vain mahdollista, ympäristön kannalta parhaimman vaihtoehdon	☐	☐	☐	☐	☐
En voi vaikuttaa ympäristöasioihin työssäni	☐	☐	☐	☐	☐
Ympäristöasioiden huomioon ottaminen ei liity työhöni	☐	☐	☐	☐	☐

39. Tähän voitte kirjoittaa palautetta tästä kyselystä tai yleisesti terveyteen ja työturvallisuuteen liittyvistä asioista!

500 merkkiä jäljellä

OHSAS 18001 ja ISO 14001 -standardien väliset vastaavuudet (OHSAS 18001).

OHSAS 18001		ISO 14001	
4.1	Yleiset vaatimukset	4.1	Yleiset vaatimukset
4.2	TTT-politiikka	4.2	Ympäristöpolitiikka
4.3	Suunnittelu	4.3	Suunnittelu
4.3.1	Vaaran tunnistaminen, riskin arviointi ja hallintatoimenpiteiden määrittäminen	4.3.1	Ympäristönäkökohdat
4.3.2	Lakisääteiset ja muut vaatimukset	4.3.2	Lakisääteiset ja muut vaatimukset
4.3.3	Päämäärät ja ohjelmat	4.3.3	Päämäärät, tavoitteet ja ohjelmat
4.4	Järjestelmän toteuttaminen ja toiminta	4.4	Järjestelmän toteuttaminen ja toiminta
4.4.1	Resurssit, roolit, vastuut, velvollisuudet ja valtuudet	4.4.1	Resurssit, roolit, vastuut ja valtuudet
4.4.2	Pätevyys, koulutus ja tietoisuus	4.4.2	Pätevyys, koulutus ja tietoisuus
4.4.3	Viestintä, osallistuminen ja yhteistoiminta	4.4.3	Viestintä
4.4.4	Dokumentointi	4.4.4	Dokumentointi
4.4.5	Asiakirjojen hallinta	4.4.5	Asiakirjojen hallinta
4.4.6	Toiminnan ohjaus	4.4.6	Toiminnan ohjaus
4.4.7	Valmius ja toiminta hätätilanteissa	4.4.7	Valmius ja toiminta hätätilanteissa
4.5	Arviointi	4.5	Arviointi
4.5.1	Toiminnan tason mittaukset ja tarkkailu	4.5.1	Tarkkailu ja mittaukset
4.5.2	Vaatimusten täyttymisen arviointi	4.5.2	Vaatimusten täyttymisen arviointi
4.5.3	Vaaratilanteiden tutkinta, poikkeamat, korjaavat toimenpiteet ja ehkäisevät toimenpiteet		
4.5.3.1	Vaaratilanteiden tutkinta		
4.5.3.2	Poikkeamat, korjaavat toimenpiteet ja ehkäisevät toimenpiteet	4.5.3.	Poikkeamat, korjaavat toimenpiteet ja ehkäisevät toimenpiteet
4.5.4	Tallenteiden hallinta	4.5.4	Tallenteiden hallinta
4.5.5	Sisäinen auditointi	4.5.5	Sisäinen auditointi
4.6	Johdon katselmus	4.6	Johdon katselmus

Taulukossa on esitetty ne standardien kohdat, jotka ovat yhteneviä. Tummennetut kohdat ovat jo tällä hetkellä yhdistettävissä.